

Irányelvek

a kulturális ágazat 1978. évi munkahelyi-intézményi ifjúsági parlamentjeinek megrendezéséhez

Az ifjúsági parlamentek megrendezésének egyes kérdéseiről szóló 1031/1977. (VII. 5.) MT—SZOT—KISZ KB sz. együttes határozat, valamint az 1978. évi munkahelyi-intézményi ifjúsági parlamentek megrendezésére vonatkozó 15007/1978. (IPK. 6.) ÁIB számú határozat kulturális területen történő végrehajtásának irányelveit — az oktatási miniszterrel, a Minisztertanács Tanácsi Hivatala elnökével, az Állami Ifjúsági Bizottság Titkárságával, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetséggel, a Közalkalmazottak Szakszervezetével, valamint a Művészeti Szakszervezetek Szövetségével egyetértésben — a következőkben állapítom meg:

1. A Kulturális Minisztérium és a közvetlen irányítása alatt álló, továbbá a tanácsi irányítás, illetve felügyelet alá tartozó kulturális intézmények és vállalatok fiataljai részére 1978. október 15. és december 15. között munkahelyi-intézményi ifjúsági parlamenteket kell rendezni. A parlamentek megrendezése — az illetékes KISZ és szakszervezeti szervek bevonása mellett — az állami, gazdasági szervek feladata.

2. Az ifjúsági parlamentek feladatai:

a) értékeljék az ifjúsági törvény és az annak megvalósítását szolgáló intézkedési tervek időarányos (ezen belül az 1976. évi munkahelyi-intézményi parlamenteken elhangzott javaslatok megvalósítását is magába foglaló) végrehajtását és — egyetértési jogukat gyakorolva — vitassák meg a következő két évre szóló intézkedési tervet;

b) az V. ötéves terv munkahelyi-intézményi célkitűzései időarányos végrehajtásának értékelése alapján mozgósítsák a fiatalokat a megoldásra váró gazdasági (intézményi) feladatok megvalósítására;

c) teremtsenek fórumot a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség érdekvédelmi és érdekképviseleti jogszolgáltatásainak a megismerésére.

T A R T A L O M

- 267 Meghívó a III. Ifjúsági Parlamentre
- 268 HAVASI ZOLTÁN: Az OSZK vezetőségének beszámolója /Rövidített szöveg/
- 277 PAPP ISTVÁN: A KMK vezetőségének beszámolója /Rövidített szöveg/
- 279 FÁBRY GYÖRGY: Az ifjúság társadalmi és kulturális tevékenységének támogatására fordított anyagi eszközeink forint összegének alakulása
- 280 NAGY ZOLTÁN: Az OSZK KISZ-alapszervezet vezetőségének és az OSZK ifjúsági érdekvédelmi felelőségének beszámolója és állásfoglalása a III. Ifjúsági Parlamenten /Rövidített szöveg/
- 287 A III. Ifjúsági Parlament jegyzőkönyvének kivonata
- 291 Válasz a hozzászólásokra
- 297 Az Országos Széchényi Könyvtár ifjúságpolitikai intézkedési terve az 1979-80. évekre

O S Z K H I R A D Ó

Az Országos Széchényi Könyvtár
MSZMP alapszervezetének,
Szakszervezeti Bizottságának
és KISZ alapszervezetének lapja
XXI. évfolyam 12. szám - 1978

Felelős szerkesztő:

BOR KÁLMÁN

Főszerkesztő:

NÉMETH MÁRIA

A Szerkesztő Bizottság tagjai:

CSAPÓ EDIT
V. ECSEDY JUDIT
FERENCZY ENDRÉNÉ
GERŐ ZSOLTNÉ
INOTAI ISTVÁN
KELECSÉNYI GÁBOR
KOVÁCS ILONA
MÁNDY GÁBOR
MOHOR JÁNÓ
ROSTA LAJOSNÉ
SOMKUTI GABRIELLA
WIX GYÖRGYNÉ

Szerkesztőségi titkár:

HOMOR FERENC

A szerkesztőség címe:

BUDAPEST VIII., Múzeum utca 3.
Telefon: 135-244
Postacím: 1827 Budapest

Felelős kiadó:

a Szakszervezeti Bizottság
titkára

Készült az Országos Széchényi
Könyvtár Sokszorosító üzemében
780 példányban, 5 A/5 kiadói
ív terjedelemben.

Munkaszám: 79/59

Budapest, V., Guszev utca 1.

Felelős vezető:

ROSTA LAJOSNÉ

ISSN 0324 2064

M E G H I V Ó

Az Országos Széchényi Könyvtár f.év november 16-án, csütörtökön, du. 16 órakor tartja

III. IFJUSÁGI PARLAMENTJÉT,

amelyre meghívom, számítva aktív közreműködésére.

NAPIREND:

1. Beszámoló

a/ A parlament megrendezése előtt írásban kiküldött beszámoló feletti munkahelyi vitákon elhangzottakra válaszol: dr. Havasi Zoltán főigazgatóhelyettes és Papp István igazgató

b/ Tájékoztató az ifjúságpolitikai célú pénzeszközök felhasználásáról és ennek a következő két évre szóló tervéről; előadó: Fábry György gazdasági igazgató

c/ A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség érdekképviseleti jogosítványainak ismertetése, az OSZK KISZ-szervezete ifjúságpolitikai tevékenységének bemutatása; előadó: Nagy Zoltán, az OSZK KISZ-szervezetének titkára

d/ Az Országos Széchényi Könyvtár öt éves feladatterve /1976-1980/ célkitűzéseinek időarányos végrehajtása és a még megoldásra váró feladatok összefoglalása; előadó: dr. Havasi Zoltán és Papp István.

2. A következő két évre szóló intézkedési terv beterjesztése, indoklása

3. Vita a beszámoló, az intézkedési terv és az ifjúságpolitikai célú pénzeszközök felhasználásának tervezete felett /kérdések, javaslatok/

4. Válaszadás a kérdésekre, javaslatokra

5. Szavazás

/állásfoglalás a vezetői beszámoló elfogadásáról, valamint az ifjúságpolitikai célú pénzeszközök felhasználási tervéről, egyetértési jog gyakorlása az intézkedési tervvel kapcsolatban/

6. Zárszó

AZ IFJUSÁGI PARLAMENT HELYE: Az Országos Széchényi Könyvtár díszterme,
Pollack Mihály tér 10. I.em.

Budapest, 1978. november 1.

dr. Havasi Zoltán s.k.
főigazgatóhelyettes
az Ifjúsági Bizottság elnöke

A III. Ifjúsági Parlament beszámolója
/Rövidített szöveg/

Az Országos Széchényi Könyvtár 1978. évi ifjúsági parlamentjének feladata:

- értékelje az ifjúsági törvény és annak megvalósítását szolgáló intézkedési tervek időarányos - ezen belül az 1976. évi parlamenteken elhangzott javaslatok megvalósítását is magába foglaló - végrehajtását és - egyetértési jogát gyakorolva - vitassa meg a következő két évre szóló intézkedési tervet;
- az V. ötéves terv munkahelyi-intézményi célkitűzései időarányos végrehajtásának értékelése alapján mozgósítsa a fiatalokat a megoldásra váró intézményi feladatok megvalósítására;
- teremtsen fórumot a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség érdekvédelmi és érdekképviseleti jogainak a megismerésére.

Az Állami Ifjúsági Bizottság 1978. évi határozata, majd irányelvei, illetve a kulturális ágazatra vonatkozó irányelvek az 1978. évi munkahelyi-intézményi ifjúsági parlamentek megrendezéséről fontos új elhatározásokról adtak tájékoztatást. Az ez évi parlamenteken elsősorban kerül sor az ifjúsági parlamentek és az illetékes KISZ és szakszervezeti szervek jogkörébe tartozó jogositványok gyakorlására. Ugyancsak most először kerül sor arra, hogy az ifjúsági parlament egyetértési jogot gyakorol az ifjúsági törvény végrehajtását szolgáló intézkedési tervekkel, illetve állást foglal a vállalati /intézményi/ pénzeszközök ifjúságpolitikai célokra történő felhasználásával kapcsolatban.

Az OSZK Ifjúsági Bizottsága 1978. februári ülése értékelte az 1976. okt. 15 óta végzett munkát és megállapította, hogy az Ifjúsági Parlament határozatainak 18 pontjából 4 pontnak a teljesítése nem látszik kielégítőnek. A tartalmi értékelés azt mutatta - a KISZ megállapításaival egybehangzóan -, hogy az érdekvédelmi teendők végzésében nagy előrehaladás mutatkozik, ennek ellenére még mindig nem kielégítő a fiatalok munkahelyi beilleszkedése, az ifjúság erkölcsi, politikai és világnézeti állapota, közéleti és közösségi életének fejlettségi foka, továbbá számos érdekvédelmi intézkedés, valamint közművelődési bérrendezés ellenére vitatott az ifjúság szociális helyzete, főleg az otthonalapítás körülményeit tekintve.

A pártszervezet vezetősége által felkért bizottság, amelynek a feladata az ifjúság eszmei-politikai helyzetének, a körükben végzett nevelőmunka tapasztalatainak az elemzése volt, nyíltan és helyenként élesen vetette fel - és nemcsak az OSZK-s fiatalokra vonatkoztatva, hanem bizonyos értelemben általánosítva - a pályakezdés és családalapítás nehézségeit.

Az Ifjúsági Bizottság 1978. júniusi ülésén behatóan elemezte az ifjúságpolitika alapvető céljait, az ifjúsági törvényben megfogalmazott célok elérésének módjait, összekapcsolva az elemzést a második Ifjúsági Parlament határozatai végrehajtásának ellenőrzésével.

Kezdetről fogva tudjuk, hogy a nevelési-oktatási intézmények mellett az ifjúság szocialista nevelése a munkahelyek, a kulturális intézmények, valamint a társadalmi- és tömegszervezetek feladata is. Mind ez ideig nem néztünk kellően szembe azonban azzal a körülménnyel, hogy a fiatalok munkában való részvételének milyen fontos tényezője a megfelelő élethivatás választása, illetve, hogy az OSZK viszonyait és a külső körülményeket figyelembe véve melyek a nehézségeink igazi okai.

A nálunk munkába álló fiatalok többsége könyvtári élethivatás nélkül érkezik hozzánk. Nem arról van szó, hogy az oktatási intézményekből nem eléggé érett, kiforrott hivatástudattal jön a fiatal, hanem többségüknek nincs élethivatása. A középfokon végzetek valamilyen munkát és valamilyen továbbtanulási lehetőséget keresnek a könyvtárban, a felsőfokon képesítettek pedig - bár az intézmény profilja szerinti egyetemi szakképzettséggel rendelkeznek és rájuk nélkülözhetetlen szükség van - szintén nem rendelkeznek könyvtárosi felkészültséggel, tehát könyvtárosi hivatástudattal sem. Több évre visszamenőleg alig helyezkedett el nálunk egyetemi könyvtáros képzettségű fiatal munkatárs, az utóbbi öt évben csupán négy /egyetemen nappali tagozaton/ könyvtár szakot végzett került hozzánk. Az egyetemi könyvtárosképzés sem mennyiségében, sem a képzés jellegét tekintve nem tekinthető ma az utánpótlás biztosításának.

A középfoku végzettségűek vagy a nálunk végzett munka közben, mellett szerezték meg az elmúlt évtizedekben középfoku könyvtáros képesítésüket /amely azonban hosszú ideig zsákutcát jelentett, a továbbtanulást nem tette lehetővé/, vagy éveken át az egyetemre való jelentkezés reményei és csalódásai között hanyódtak.

Az egyetemet a könyvtári gyűjtemény tudományos profilja szerinti szakon végzetek között - különösen a legutóbbi években - igen tehetséges, felkészült fiatalok vannak. Az ő felkészültségükkel biztosítható a jövőben a kutatási programba foglalt forrásfeltáró tevékenység. Ezek a fiatalok - nem a pedagógus hivatást választva - irodalomtörténész, történész vagy nyelvész professzorai, mesterei inspirációi alapján a kutató munkát választották élethivatásul és a források közelsége, elérhetősége vonzotta őket a könyvtárba. Ismételjük: rendkívül nagy szükség van alkalmazásukra, foglalkoztatásukra. Többségük nagyon gyorsan átlátja: milyen kötelezettségeik vannak a könyvtári feldolgozó, szolgáltató munkában. Ám kutató és könyvtáros munka élethivatásszerű szerves összekapcsolása kétségtelenül nehezebben alakul ki nálunk, mint azoknál, akik az egyetemen élethivatásként választották a könyvtárosi szakmát.

Ezeknek a körülményeknek több következménye is van a könyvtári munka szervezésében:

- a könyvtárosi szakmát élethivatással végző és irányító vezető réteg mögött nehezebben nevelődik ki az utánpótlás;
- a könyvtári feldolgozó, szolgáltató, tervező, fejlesztő munka személyi bázisának a szélesítése ma is nehézségekbe ütközik;
- kevés azoknak a száma, akik a könyvtárosi szakma elméleti továbbfejlesztésén, a külföldi tapasztalatoknak az egész könyvtári munkára alkalmazásán

magasfoku könyvtárosi felkészültséggel munkálkodnak, akik a könyvtári kutatásokba bekapcsolódhatnak.

Igy az OSZK vezető munkatársainak az átlagosnál nagyobb erőfeszítéseket kell kifejteniük, hogy a fiatalok képzettségüknek és adottságuknak megfelelő munkakörbe kerüljenek, és ennek, valamint képességeiknek megfelelő munkát végezzenek, munkahelyük közösségébe s rendjébe zavartalanul beilleszkedhessenek.

Az intézmény vezetése a II. Ifjusági Parlament óta is számos intézkedést tett a fiatal dolgozók munkába való beilleszkedése, az ifjuságnak a munkában való hatékonyabb részvétele érdekében. Az OSZK ötéves tervének ismertetésére több fórumon került sor. Magán az Ifjusági Parlamenten és egy KISZ-taggyűlésen is. Az OSZK-Híradó rendszeresen ad információt az intézmény távlati és éppen soronlevő feladatairól. A szakmai továbbképzés rendszere differenciáltan kialakult.

Mindezek ellenére még mindig nem tartjuk kielégítőnek és hatékonynak az e téren kifejtett tevékenységet.

A fiatal szocialista emberré formálásában kiemelkedő jelentősége van a munkának. Ezért a munkahely vezetőinek, a közvetlen szakvezetőknek és a társadalmi vezetőknek arra kell nevelniük a fiatalokat, hogy becsüljék a munkát és a dolgozó embert, felismerjék a munka örömet és alkotó szépségét, tudatában legyenek társadalmi hasznosságának, érezzék felelősséget a rájuk bízott feladatok teljesítéséért.

Érdekes vizsgálni: mit teszünk a kitüntetett dolgozók megbecsülése, érdemeik népszerűsítése érdekében, milyen arányban kerülnek kitüntetésre, jutalmazásra a fiatalok?

1977. március 21-én az intézmény vezetősége jutalomban részesítette azokat a fiatalokat, akik az 1976-os év során kiemelkedő mozgalmi, illetve közösségi munkát végeztek. Az 1977. évi augusztus 20-i kitüntetettek között két fiatal a "Szocialista Kulturáért" kitüntetésben részesült, öten pedig a "Kiváló Munkáért" kitüntető címet kapták.

Ha az arányokat nézzük, természetesen úgy, hogy az idősebb dolgozók között bizonyára több olyan munkatárs van, aki hosszabb időn át kifejtett tevékenységével érdemli ki a méltánylást, figyelembe vesszük továbbá azt is, hogy egy kiragadott alkalmat értékelünk csupán, megállapítható, hogy a 14 "Szocialista Kulturáért" kitüntetést kapott között kevés a két fiatal és a 23 "Kiváló Munkáért" kitüntető címet kapott között sem sok az öt kitüntetett fiatal.

Az 1977. szeptember 1-i besorolások számadatainak tükrében teljesen egyértelműen kiviláglik, hogy a vezetők között ma kevés a fiatal. Viszont, ahogy a közelmúlt években is történt már egy "őrségváltás", erre szükségszerűen a következő években is sor kerül. Természetes, hogy a nyugdíjba vonuló vezetők helyére az arra alkalmas fiatalok lépnek. Az intézmény káderfejlesztési terve számol is ezzel a körülménnyel.

A pártszervezet felvetette: nem válna-e többek között az intézmény hasznára is, ha bizonyos munkakörökben, beosztásokban a kinevezés csak meghatározott időre szólna, sőt a taggyűlés határozatot fogadott el: a könyvtár vezető-

sége e témában tegyen előterjesztést a Kulturális Minisztériumnak. Az előterjesztésre érkezett válasz szerint a KM az 1978-as munkaterve értelmében vizsgálja is a meghatározott időre szóló kinevezések ügyét.

A fiatalok kezdeményezésére szakvezetőink több esetben jelöltek meg társadalmi munkában elvégezhető feladatot, ám még nem mondhatjuk el, hogy ezek az üzemekben dolgozó fiatalok szocialista munkaversenyben és brigádmozgalomban való részvételével érnének fel. Fiataljaink maguk adtak értékelést tevékenységükről: a beszámolási időszakban társadalmi munkájuk gerincét a "Fiatalok a 175 éves Széchényi Könyvtárért" akció képezte és bár úgy vélték: magasabb színvonalu munkát végeztek, mint a korábbi egy-két évben, mégis alatta marad annak, amit a jubileumi akciótól vártak.

Azt egyértelműen leszögezhetjük, hogy munkahelyünk társadalmi szervezetei részt vesznek a dolgozó fiatalok szocialista nevelésében, jogaik biztosításában és érdekeik védelmében. A pártszervezet rendszeresen figyelemmel kíséri az ifjuság helyzetét, a szakszervezettel pedig közös társadalmi munkacsiót szerveztek a fiatalok, érdekvédelmi ügyekben e két szervezet; a szakszervezet és a KISZ közös fellépése számos esetben megnyilvánult.

A társadalmi szervezetek vezetői és az intézmény állami vezetői egyetértenek abban, hogy az ifjúságot aszerint kell megítélnünk: hogyan teljesíti alapvető kötelességeit, hogyan tanul és dolgozik, hogyan foglal állást a társadalmi kérdésekben, milyen a magatartása.

Megfigyelésünk szerint az ifjúsági szervezetben, ahol egyébként - a felnőttek számára is - imponáló módon történik évek óta a társadalmi tevékenység személy szerinti értékelése, az egyéni megítélésnél nem kapcsolódik szervesen egybe a mozgalmi tevékenység és a szakmai munka, vagyis alig esik szó arról, ki hogyan dolgozik. Nehéz elképzelni, hogy az üzemi fiataloknál ez így lenne.

Mind a munkába való beilleszkedésnek, mind a munkában való részvételnek elemi követelménye a munkára való felkészülés, a képzés és továbbképzés. Az élethivatás hiányáról már szóltunk. Ennek ismeretében különös jelentősége van annak, hogy hogyan folyik könyvtárunkban a továbbképzés, illetve milyen a továbbtanulás lehetősége.

Érdeemes ténszerűen számot adni erről. A szakmai továbbképzés 1977-es terve eleve számolt azzal, hogy fiataljaink közül sokan fognak majd a tanárképző főiskolai államvizsgára felkészítő tanfolyamra jelentkezni. Ez így is történt: a KMK Oktatási Osztálya rendezésében 1977 őszén megindított előadás-és konzultációs sorozaton intézményünk 45 dolgozója vett részt.

Ugyancsak a KMK szervezésében kezdődött meg 1977 szeptemberében az un. egy éves számítógépes tanfolyam, amelyre 6 munkatársunk nevezett be.

Igy háttérbe szorult az OSZK-ismereti tanfolyamok megtartása /1977-ben 3 csoport/. Egyébként is, a tapasztalatok szerint, a foglalkozások eddigi formája átalakításra szorul. Ezért új terv kidolgozására került sor. Az intézmény vezetősége már megtárgyalta és elfogadta a tanfolyam tematikáját. Ugy határozott, hogy 1979. januárban indítja azt az előadásokkal és az egyes munkacsoportok látogatásával kombinált OSZK-ismereti tanfolyamot, amelynek keretében az intézmény vezetőinek, legjobb szakembereinek és a fiataloknak alkalom adódik egymás megismerésére is.

Rendszeres továbbképzés folyt a beszámolási időszakban a könyvtár különböző részlegein is. Ezek elsősorban az új feladatokra való felkészülést, a napi munka elméleti alátámasztását szolgálták.

A könyvtár munkatársai nagy számban látogatták a Magyar Könyvtáros Egyesület szervezésében tartott előadásokat.

Továbbképzési tevékenységünk tehát rendszeres volt és az előzetes elképzeléseknek megfelelően történt. De ha arra gondolunk, hogy 1977 folyamán /pontosabban az 1977/78-as tanévben/ 14 dolgozónk az ELTE, egy fő pedig a Közgazdaságtudományi Egyetem hallgatója volt, ugyanekkor négyen főiskolai tanulmányokat folytattak, középfokon /gimnázium, szakközépiskola, szakmunkásképző/ négyen képezték magukat tovább, akkor a képzési mérleg még pozitívabb képet mutat.

És ez csak fokozódik, ha az ideológiai oktatásban /a magas szintű előadássorozatok és konzultációk, szakszervezeti tisztségviselők tanfolyama stb./ részesülőket is számba vesszük. Külön ki kell emelni a Marxista-Leninista Esti Egyetemre járók magas számát: 1976/1977-ben, illetve 1977/1978-ban 16 fő végezte, vagy fejezte be itteni tanulmányait.

A nyelvi képzés, továbbképzés általában egyéni alapon történt, eredményességét azonban a letett nyelvvizsgák bizonyították. Intézeti érdekből több dolgozónk számára lehetővé tette a vezetőség a féléves intenzív nyelvtanfolyamok elvégzését /1977-ben 4 fő/. Külön dicséretet érdemelnek azok a fiataljaink, akik a KISZ szervezésében megindított latin tanfolyamokon önként és őszinte lelkesedéssel ismerkedtek meg ezzel a klasszikus nyelvvél.

A munkába való beilleszkedésnek, a munkában való részvételnek további fontos eleme a kutató munkára alkalmas fiatalok bekapcsolása az intézmény profilja szerinti tudományos tevékenységbe.

Ha elemezzük az 1978-ra engedélyezett kutatási témákat és a velük járó kutatónap kedvezményeket, a következő adatokat említhetjük:

Az átmenő kutatásokban, tehát a már korábbi években kezdett kutatásokban az un. könyvtártudományi témák 27 kutatója közül 1 fiatal, a nem könyvtártudományi témák 25 kutatójából 11 fiatal élvez kutatónapot. Megjegyezzük, hogy a 11 fiatalból 1 már kandidátus, 1 kandidátusi értekezésén, 7 egyetemi doktori disszertációján dolgozik.

Az új kutatásokban az un. könyvtártudományi témák 10 kutatójából 3 fiatal kapott kutatónapot, közülük 1 egyetemi disszertációt ír, a nem könyvtártudományi témákon 6 fő dolgozik, ebből 4 fiatal; mind a 4 egyetemi disszertációját írja.

Összesen 19 fő 35 éven aluli munkatársunk részesül kutatónap kedvezményben - a 64 főből.

Ha összegezni akarjuk a fiatalok munkába való bekapcsolódásával és a munkában való részvételével összefüggő tapasztalatokat és értékeljük az OSZK II. Ifjúsági Parlamentjén hozott határozatoknak e kérdéskörökkel foglalkozó pontjait, a következőket állapíthatjuk meg:

a/ A könyvtár ötéves feladattervében megjelölt célok és feladatok végrehajtásában a fiatalok jelentős részt vállaltak. Annak ellenére azonban, hogy

a feladatterv írásos és szóbeli ismertetésére több alkalmat teremtettünk, megfigyelhető, hogy az intézmény öt éves tevékenységét meghatározó célok nem váltak igazán mozgósító erővé a fiatalok körében. Az eddiginél többet kell tennünk annak érdekében, hogy az ifjúság a napi munka és a több évre érvényes feladatmeghatározások között szerves kapcsolatot, folyamatot lásson. Több személyes tájékoztatást kell kapniuk a naponta végzett munka eredményeiről és az egész tevékenység távlatairól. Ez tenné lehetővé az ifjúsági szervezet számára is, hogy a mozgalmi tevékenység az eddiginél nyilvánvalóbb összefüggésbe kerüljön az intézmény célkitűzéseivel.

- b/ A pályakezdő fiatalok tevékenységének az intézmény szervezetébe történő minél jobb beilleszkedése érdekében az intézmény vezetése - az Ifjúsági Bizottság működése következtében - számos intézkedést határozott el és ezek egy részét meg is valósította. Az intézkedések azonban hatásaikban nem hoztak kielégítő eredményeket. Az Ifjúsági Bizottság szorgalmazta a könyvtár szervezetét ismertető összefoglaló kiadvány megjelentetését, valamint a munkaügyi tájékoztató közreadását. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatták, hogy a munkába álló fiatalok körében akadozott a tájékoztatók terjesztése, a fiataloknak nincs átfogó képük az intézmény tevékenységének egészéről. Ez év júliusa óta minden új dolgozó megkapja a Személyzeti Osztálytól az OSZK-ról szóló kiadványt és az újjáalakított - programjában és a résztvevők létszámát tekintve is kibővített - OSZK-ismereti tanfolyamok hallgatói is tankönyvként hasznosíthatják a tájékoztatót.
- c/ Nem mindig kielégítő a fiatalok tájékoztatása a könyvtár munkájáról, életének eseményeiről és a számukra kínálgató képzési-, továbbképzési lehetőségekről. Az intézmény vezetése joggal gondolhatná, hogy az OSZK-Hiradó közlései elegendőnek bizonyulhatnak. A tapasztalatok szerint a fiatalok nem kísérik rendszeresen figyelemmel az OSZK MSZMP alapszervezete, Szakszervezeti Bizottsága és KISZ alapszervezete lapjának közleményeit. A képzési- és továbbképzési lehetőségekről azért nem kapnak mindenkor időben információt a fiatalok, mert tájékoztatási mechanizmusunkban kétségtelenül vannak időnként törések, másfelől viszont nem tudhatják, mert teljesen nyilvánossá nem tehetők a könyvtár káderfejlesztési tervében szereplő egyénekre vonatkozó állami és társadalmi szervezeti elgondolások, kivel, mikor, milyen továbbképzési tervei vannak az intézménynek; csak akkor, amikor a konkrét továbbképzési formát az illetővel egyetértve kell kialakítani.
- d/ Nem valósult meg az Ifjúsági Bizottság által már korábban javasolt belső pályázati rendszer, amely azt célozná, hogy a fluktuáció csökkenjen, hogy segítségével fiataljaink lehetőleg az OSZK szervezetén belül találják meg a képzettségüknek és érdeklődési körüknek megfelelő munkalehetőséget és ezáltal szorosabban kötődjenek intézményünkhöz.
- e/ A társadalmi munkavállalások tekintetében nem minden esetben találtuk meg az összhangot az intézmény célkitűzéseivel egybevágó feladat-megjelölések és az ifjúság önkéntes vállalásai között. Itt is az lehet a baj, hogy öt éves feladattervünk nem vált mozgósító erejűvé, nem tudott távlatokat adni. Nem hallgatható el azonban az egész intézmény tervszerűségét kedvezőt-

lenül befolyásoló és a fiatalok hangulatára is kiható az a körülmény, hogy a vári új épület építése nélkülöz minden tervszerűséget.

- f/ A II. Ifjúsági Parlament határozata igényelte, hogy fiatal munkatársaink a vári új épülettel kapcsolatos munkák állásáról folyamatos tájékoztatást kapjanak. Tájékoztatás több alkalommal volt, ezek azonban nem oszthatóak el az ifjúság kételyeit, sőt nem voltak elegendők annak a véleménynek a megváltoztatására sem, hogy az intézmény vezetősége nem tesz meg mindent a valóban példátlan építkezési elmaradások felszámolására.
- g/ A továbbtanulási feltételek megteremtéséhez igényelte az ifjúság az egyetemi felvételt előkészítő konzultációkat. A KISZ-szervezet kezdeményezői hozták a legtöbb eredményt. Az előkészítő konzultációk hatékonysága azonban kétséges maradt. Az intézmény által javasolt jelöltek csak elenyésző számban tudtak megfelelni a felvételi követelményeknek. Bármilyen intézményi támogatás sem pótolhatja az egyéni felelősségteljes és alapos felkészülést.
- h/ A beszámolási időszakban felülvizsgáltuk az egyetemi felvételre való munkahelyi ajánlás rendszerét és a társadalmi szerződésbe foglalt megállapodásokat és módosításokat hajtottuk végre. A fiatalság ezeket megelégedéssel fogadta.
- i/ A továbbtanulással összefüggő törekvések közül a beszámolási időszak legjelentősebb eredményének minősül, hogy a középfoku könyvtárosi képzéssel rendelkezők államvizsga letételével főiskolai képzést szerezhetnek, illetve, hogy időközben többen már eredményesen megfelelték ezeken a vizsgákon. Bár az Ifjúsági Parlament és az ágazati parlament is igényelte az államvizsga letételéhez egységesen megállapítandó tanulmányi szabadság biztosításának törvényes rendezését, erre nem került sor a minisztériumok részéről. A könyvtár úgy döntött, hogy azok számára, akiknek már kijelöltek államvizsga terminust, a vizsgát megelőző időszakban 6 nap rendkívüli szabadságot biztosít.
- j/ A II. Ifjúsági Parlament a középfoku könyvtárosi képzéssel kapcsolatos határozatának végrehajtása még hátra van. A KM közlése szerint 1980 előtt nem várható a képzés és továbbképzés ügyének új rendezése. Ezért az OSZK kénytelen lesz maga a megszüntetett középfoku képzés pótlására önálló képzési formákat kialakítani.
- k/ Az előző parlament megállapította, hogy a fiatalok ideológiai-politikai oktatásban való részvétele nem elég aktív, a szakmai és nyelvi képzéshez, ill. továbbképzéshez képest elmaradt. A káderfejlesztési tervek ma már magukban foglalják a fiatalok politikai képzésének követelményeit is. Rendszeresen küldünk fiatalokat a marxizmus-leninizmus oktatás különböző formáira, a tömegpolitikai oktatást is a pártoktatás keretében oldjuk meg.
- l/ Ami a fiatalok bekapcsolódását illeti a könyvtár távlati tudományos-kutatási programjának végrehajtásába, a fiatalok és az intézmény vezetése kölcsönösen csalódottak. Az intézmény vezetése elvszerűen támogat minden bizonyított kutatást és az egyetemi doktori disszertáció elkészítésében és

kandidátusi fokozat elnyerésére irányuló törekvésekhez megad minden támogatást. Mégis elégtelen a fiataloknak a könyvtári fejlesztést alátámasztó elméleti tevékenysége. A könyvtárosi szakmát élethivatással végző és irányító vezető réteg mögött nehezen nevelődik ki az utánpótlás. Kevés azoknak a száma, akik a könyvtári kutatásokba bekapcsolódnának.

Az OSZK-s ifjúság együttes közéleti tevékenysége nehezen ítéltető meg. Igazi közösség nem alakult ki, inkább az egyes részlegekben együtt dolgozó kisebb csoportok közösséggé válása a jellemző. Az eddigiekből már kiolvasható: a fiatalok közéleti tevékenységének elősegítése érdekében adandó tájékoztatás az intézmény tevékenységéről, eléggé vitatott. Az írásos tájékoztatás mellett /munkaterv, beszámoló, ötéves feladatterv, OSZK-Hiradó közleményei/ növelni kell a gyors szóbeli tájékoztatás alkalmait. Az állami tájékoztatás mechanizmusa mellett csak helyeselhető az ifjúsági szervezet információs rendszerének a kialakítása. Világosabban kell a szakvezetőknek a fiatalok elé tárni az intézmény előtt álló feladatokat és a fiatalokat egyenrangú partnernek tekintve kell a feladatok teljesítéséhez segítségüket kérni.

Az előző parlament óta nagy fejlődés következett be az ifjúságot közvetlen érintő intézkedések meghozatala előtti vélemény-nyilvántartási gyakorlatban. Az ifjúság képviselőjére jogosult fiatalokkal megtárgyaljuk különösen a jutalmazási javaslatokat, a munkabérek megállapítására vonatkozó tervezeteket.

A határozat szerint is külön figyelmet fordítottunk a beszámolási időszakban a fiatal diplomások korábban viszonylag kedvezőtlen bérhelyzetének megjavítására. Különös jelentőségű volt az 1977-ben bekövetkezett általános közművelődési bérrendezés könyvtárunk viszonyaira történő alkalmazása. Több fórum megítélése szerint: jól szervezett, a társadalmi szervezetekkel jól összehangolt munkát végeztünk.

Mégis megállapítható, hogy intézményünk nem minden részlegében, alkalmanként a könyvtár vezetésének a szintjén sem, vált magától értetődő gyakorlattá az ifjúság képviselőjére jogosultak időben történő meghallgatása.

A fiatalok, pontosabban az ifjúságiszervezet véleménye szerint is: az elmúlt évben, 1977-ben lényegesen javult az ifjúság intézményi támogatása. Mégis az a megfigyelésünk, hogy az ifjúságpolitikai célok támogatására szolgáló anyagi eszközök felhasználásának terveit is és a jóváhagyást is időben, a tervszerűséget nagyobb mértékben biztosítva kell kialakítani és realizálni.

Az ifjúság közéleti tevékenységének erősítése érdekében maguk a fiatalok is többet tehetnének. Az ifjúsági szervezet magasabb szintű politikai tevékenységével, valamint a szakmai feladatok iránti nagyobb hozzáértéssel növelhetné befolyását az OSZK-s fiatalság egészére, nagyobb mértékben vonhatna be az egyetemről érkező olyan fiatalokat, akik bizonyára egyetemi éveikben a mozgalmi munkában is szert tettek tapasztalatokra, szakmai felkészültségükkel, a kutató munkába bekapcsolódásukkal fokozottabb befolyást tudnának gyakorolni mind az intézmény szakmai irányának alakulására, mind az ifjúsági társadalmi tevékenység fejlesztésére.

Az ifjúság szociális helyzetét tekintve az előző években, így a kétéves beszámolási időszakban is, az általános társadalmi feltételek javultak, tehát több lehetőség van a fiatalok támogatására. Ugyanakkor azonban az ifjúságpolitikai tevékenységet folytatókban a legutóbbi időkben erősödött meg az a felismerés, hogy az ifjúság tiz esztendeje alatt /20 és 30 között/ sok mindent el kell intéznie egy fiatalnak. Tanulni kell és továbbtanulni, pályát kezdeni és előrejutni, családot alapítani, kicsi gyereket gondozni és lakást vásárolni. Az ifjúsági törvény szerint: az állam - a szövetkezetek és a társadalmi szervezetek segítségével - elősegíti a fiatalok számára a családalapításhoz szükséges feltételek megteremtését, kedvezményeket biztosít a fiatal házaspárok lakásigényének kielégítéséhez. Megfigyelésünk szerint azonban ezek az általános iránymutatások nem számolnak a költségvetési intézményeknek a vállalatokhoz képest kedvezőtlenebb helyzetével. A költségvetési intézmények ugyanis nem tudnak elfogadható ifjúsági alapot képezni és a lakáskölcsön támogatásnak is a jelenleg érvényben lévő rendelkezések szerinti formáját tudják csak nyújtani. Megállapítható, hogy az OSZK Lakásügyi Bizottsága minden hozzá benyújtott lakáskölcsön kérelmet teljesíteni tudott, amennyiben a kérelmező a feltételeknek megfelelt. A fiatalok számára azonban kétségtelenül legsúlyosabb egzisztenciális és társadalmi problémának bizonyult a lakásszerzés, az otthonalapítás. Köztudott, hogy a kiskeresetűek, kezdők nem rendelkeznek azzal a kezdőtőkével, amelyre hivatkozva kedvezményes kölcsönt kaphatnának. A fennálló helyzet javítása meghaladja az intézmény hatókörét. Ezért, amikor a Kulturális Minisztérium a költségvetési szervek szociális tevékenységének vizsgálatát vette tervbe, felterjesztésünkben leírtuk: a lakástámogatás jelenlegi lehetőségei területünkön igen korlátozottak, hiszen a lakástámogatást igénylők túlnyomó része fiatal koránál fogva nem rendelkezhet számottevő megtakarítással, noha elsősorban éppen ezek a fiatalok szorulnának ilyen támogatásra. Ebben az előterjesztésben esett szó a másik gondról is: bölcsődei, óvodai, napközi felvételi lehetőségek hiánya területünkön a kisgyermekes anyák szempontjából rendkívül nagy és természetszerűen a munka folyamatos végzésére is kiható problémát jelent.

Az ifjúság művelődése és sportolása. A KISZ-szervezet anyagi támogatása, amely általában a fiatalok művelődési és sportolási lehetőségeire is kihat, az utóbbi két évben jelentős mértékben javult. Az elmúlt évek nagyobb szabású ifjúsági akcióit segítő intézkedéseket, valamint a kézzel fogható eredményeket biztosító fejlesztést azóta tudunk felmutatni, mióta az intézményvezetés, az Ifjúsági Bizottság, a gazdasági igazgatás közös összefogása alapján komolyabb anyagi támogatást kaptak a fiatalok. Az ifjúság szakmai ismereteinek gyarapodását és látóköre tágítását jelentették a Romániában múlt évben, és a Szovjetunió, Lengyelország és Csehszlovákia hungarika szempontból is jelentős könyvtáraiban tett ez évi tanulmányi kirándulások. A legutóbbi időben kapott jelentősebb segítséget a már korábban is támogatást érdemlő kamarakórusunk, amelynek ez évben Finnországban tett utazása említendő különösen. Az elmúlt években önerőből is és az intézmény anyagi támogatásából sokat javult a klubhelyiség külső állapota, de ez még így sem, vagy már

nem felel meg a követelményeknek. A tartalmi munkát támogató un. működési költségekből 1977-ben csak nagyon kevés eredmény realizálódott. 1978-ban is nehezen teremtődtek meg az alapvető feltételek.

Jelentős fejleménynek tekinthető az OSZK sportkörének megalakulása és működőképessé válása, 1978. évi anyagi támogatásának folyamatossá tétele. Bár a sportkör megalakulását megelőzően is az intézmény jelentős erőfeszítéseket tett terembérleti díjak, pályahasználat biztosítására.

Ugyanakkor a fiatalok szabad idejének hasznos felhasználásához - művelődéséhez, szórakozásához, testneveléséhez, sportolásához és turizmusához - szükséges feltételek megteremtése érdekében nagyobb mértékben lehetne igénybe venni a fiatalok öntevékeny munkáját és erejükhöz mért anyagi hozzájárulását is.

dr. Havasi Zoltán s.k.
az Ifjusági Bizottság elnöke

A KMK vezetőségének beszámolója
/Rövidített szöveg/

Intézményünk funkciója, hogy egyrészt kutató-fejlesztő tevékenységgel, másrészt szolgáltatásainkkal elősegítsük a könyvtárügy és a könyvtári munka korszerű fejlődését. Munkamegosztásunk olyan, hogy - néhány szükséges adminisztratív jellegű munkakörtől eltekintve - mindenkitől önálló kezdeményezést, a szakma egy-egy területén való elmélyülést és színvonalas teljesítményeket, a könyvtárügy iránti elhivatottságot, a könyvtárpolitikában való aktív részvételt igényel. Kérdés azonban, hogy a KMK munkaszervezetében valóban szükség van-e ilyen arányban felsőfoku végzettségű munkatársakra; esetenként - a felsőfoku diploma megszerzése után - egyes fiataloknak célszerű lehet más könyvtárban elhelyezkedni képességeik kifejlesztésére, gyakorlatuk bővítésére. /Ez a "kirajzás" egyébként összevág a KMK kádernevelő szerepkörével is/.

Nem értünk egyet a fiataloknak azzal a véleményével, hogy nálunk a teljesítmények értékelésénél hátrányban vannak a szolgáltatási munkakörökben dolgozók, mert náluk az elmélyülés, a kezdeményezés, a publikálás csak munkaidőn kívül lehetséges. A múltban és a jelenben is számos példával bizonyíthatjuk, hogy szolgáltató jellegű /tájékoztatási, állományszervezési, oktatási/ osztályainkon dolgozók - ha igazán akarták - túlléptek a rutinfeladatok ellátásán, elmélyültek, kezdeményeztek, előadásokat tartottak, publikáltak. Funkciórendszerünk összetett, s szolgáltatásaink korszerűsítésével, színvonalának emelésével legalább úgy szolgáljuk a könyvtárügy fejlődését, mint kutató-fejlesztő tevékenységünkkel. Egyébként a pályaterv-megbeszéléseken is kiderült, hogy valamely osztályba tartozás, vagy a munkakör milyensége nem volt meghatározó tényező abban, hogy a fiatalok vállalkozzanak egy-egy speciális területen előrelépésre, sőt doktori disszertáció készítésére. Arra is

ösztönöztük őket, hogy diplomamunkájukból alkalmas részleteket már előzetesen is publikáljanak. Módot adunk, hogy szakmai konferenciákon részt vegyenek, felkészülten hozzászóljanak. A szakfelügyeleti vizsgálatokba való bekapcsolódás is ezt a célt szolgálja. A nyilvános szereplést az önképzés, az önálló alkotás fontos ösztönzőjének tekintjük.

A fiatalok részéről egészséges törekvés, hogy egyre magasabb igényű feladatok ellátására készüljenek fel, s intézményünk részéről is az, hogy elsősorban közülük várjuk e munkakörökre az utánpótlást. Készséggel teljesítettük a fiatalok kívánságára a megüresedett állásokra belső pályázat kiírását, ezt a jövőben is folytatjuk. Ennél azonban sokkal fontosabbnak tartjuk az utánpótlás tervszerű nevelését.

A pályaterv megbeszélések ennek elindítását jelentették. Mindenek előtt kiderült, hogy kik azok a fiatal munkatársak, akinek meghatározott célja, hogy a KMK igényeinek megfelelő valamely szakterület specialistáivá váljanak, s az is, hogy képességeik, addigi teljesítményeik alapján kiket ítélhetünk arra alkalmasnak is. Törekvéseiket minden rendelkezésünkre álló eszközzel támogatjuk: szakmai, ideológiai továbbképzéssel, idegen nyelvtanulási, külföldi tanulmányuti lehetőséggel. Hogy végül mikor és egyáltalán eljutnak-e kitűzött céljukhoz, az elsősorban saját erkölcsi tartásukon, tehetségükön múlik.

Vannak olyan fiatal munkatársaink, akiknek pályaalakalmassága, hivatásuk kiteljesítése a KMK-n kívül realizálódhat, vagy olyanok, akiknek még könyvtári gyakorlat szükséges ahhoz, hogy nagyobb feladatokat vállalhassanak.

Nemcsak a KMK-ra, hanem minden munkahelyi közösségre is érvényes, hogy a beilleszkedés az egyéntől és a szűkebb munkahelyi környezettől /osztályközösségtől/ egyformán függ. Az osztály légköre, a vezető stílusa, odafigyelése képes arra, hogy előbb-utóbb a bátortalan, visszahuzódó, vagy a "nehéz embereket" is beillessze a közösségbe. Ebből a szempontból helyzetünk megnyugtató. A KMK egész közösségébe való beilleszkedés érdekében sokat tehet a KISZ csoport, de igazában csak szervezett munkakapcsolatok útján jöhet létre a közös ügyért tevékenykedő közösség. Ehhez szükséges, de nem elégséges, hogy a fiatalok megismerjék más osztályoknak, az egész KMK-nak a tevékenységét. Ezt próbáltuk elérni osztálybemutató rendezvényeinkkel, összdolgozói értekezleteinkkel, a KMK szervezeti szabályzata, munkaköri leírásai, munkatervei tanulmányozásának szorgalmazásával.

Az osztályok és a különböző osztályokon dolgozók közötti munkakapcsolatokat kell szervezettebbé tennünk. A team-munka a KMK-ban szükségszerű. Voltak már erre is próbálkozások, de nem nagy sikerrel. Több fiatal hiányolja, sérelmezi, hogy teljesítményét csak önmagához, vagy legfeljebb osztályos társaiéhoz tudja mérni. Csak az aktív munkakapcsolatok képesek az osztályok közötti spanyolfalakat ledönteni.

Az ellátott munkakörök - egy-két kivételtől eltekintve - megfelelnek a dolgozók képzettségének, képességeinek. Nagy különbségek mutatkoznak viszont abban, hogy míg egyes fiatalok képességeik maximumát adják bele munkájukba, mások megelégszenek azzal, hogy könnyűszerrel letegyenek valamit a "ház asztalára". A munkaerkölcs szabályozói a vezetők kezében vannak, s az ellenőrzés gyűjtőfogalmába süríthetők. Ebbe tartozik, hogy a kiadott feladatokat

menetközben kísérik figyelemmel mégpedig ne csak a határidők betartása végett, hanem főleg azért, hogy szakmai segítséget adjanak menetközben a lelassulás, az elkedvetlenedés elkerülésére. A következetes számonkérés se a tettenérést célozza, hanem legyen menetközbeni buzdító dicséret, illetve a kudarcot megelőző figyelmeztetés.

A munkaerőkölcs problémái nemcsak a fiatalokra érvényesek, hanem az "öregek" is. A fiatalok alkalmazkodnak saját osztályuk légköréhez a munkaerőkölcs tekintetében is. Beilleszkedés után már felfigyelnek tágabb környezetükre is. A munkafegyelem a különböző osztályainkon nem egyforma. Természetesen annak formális oldala, a munkafeladatok jellegéből következően, különbözhet. Az előbbieken értelmezett munkaerőkölcsnek azonban mindenütt egységesen kell érvényesülnie. Megállapítottuk, hogy a munkakörök kiosztásánál nincs probléma, senkitől sem követelünk képzettségét, képességeit meghaladó teljesítményt; azt azonban megköveteljük, hogy mindenki képességeinek maximumát adja bele munkájába.

Fontosnak tartjuk, hogy ne elszigetelt egyéni erőfeszítésekre korlátozódjék szakmai programunk végrehajtása, hanem az osztályokon belüli és osztályok közötti együttműködés növelje munkánk határfokát.

Nagy súlyt helyezünk az OSZK egészével való együttműködés továbbfejlesztésére.

Mind a KMK-n belüli, mind pedig az OSZK-val való együttműködés tekintetében a fiatal munkatársak megértő, felelősségvállaló és kezdeményező közreműködésére számítunk.

Papp István s.k.
igazgató

Az ifjúság társadalmi és kulturális tevékenységének támogatására fordított anyagi eszközeink forint összegének alakulása

1977. év:

Egyrészt sportcélú felszerelésekre, másrészt a KISZ-klubhelyiség berendezésére - a saját műhelymunka költségeit is figyelembe véve - kerekítetten 20 ezer Ft-ot fordítottunk.

1978. év:

A fotósakkör illetve fotóklub felszereltségének javítása, bővítése érdekében 15 ezer Ft-ot használtunk fel.

A fenti összegek nem tartalmazzák az elsősorban ifjúság továbbképzését, kulturális ismereteinek szélesítését célzó - a Szakszervezettel részben közös

szervezésü - autóbuzskirándulások /1977-ben Románia, 1978-ban Szovjetunió - Lengyelország - Csehszlovákia/ együttesen 95 ezer Ft, továbbá az OSZK ének- kar ezévi finnországi szereplésének támogatásával járó 15 ezer Ft összegü kiadást. A Mikrofilmtár szakmai korszerűsítése révén ifjúsági célokra /fény- képezésre, vetítésre, stb./ hasznosított felszerelés értéke, továbbá egyes folyamatban lévő munkálatok költsége sem szerepel a fenti összegekben.

Fábry György s.k.
gazdasági igazgató

Az OSZK KISZ-alapszervezet vezetőségének és az
OSZK ifjúsági érdekvédelmi felelősének beszámolója és
állásfoglalása a III. Ifjúsági Parlamenten

A nemzeti könyvtár aktív dolgozóinak kb. 50%-a, pontosabban 299 fő /1978. XI. 15-i adat/ tartozik az un. fiatal dolgozók táborába, akik e parlament jogos résztvevői.

Ilyetén könnyen kimondhatjuk, hogy szerepe igen nagy és jelentősége még a számadatokon is tulmutat. Az intézményi munkamegosztásban ugyanis a nehéz, sokszor fizikai erőkifejtést is kívánó feladatokat zömében ez a réteg végzi el a különböző munkahelyi egységekben.

E tábor részére az Ifjúsági Törvény nagy fejlődési lehetőségeket nyitott meg és jogokat biztosított. Ugyanakkor azonban megfogalmazta a munkában nyújtandó különlegesen nagy szerepét a fiataloknak és a velük szemben támasztott elvárásait is. E fiatal munkatársi gárda teherbirásán, kitartó feladatvállalásán, fegyelmezett munkavégzésén mulik egy-egy intézmény fejlődése, a korosabb, nagyobb szakmai tapasztalatokkal rendelkező, de már kevésbé vállalkozó szellemü, a munka és feladatok részleteiben jobban elmélyülő réteg vagy korosztályok mellett. E téren sincs röstelkedni valónk, de nem is dicsekedhetünk. Sorainkat gazdagítják, hogy egy-egy munkahelyen nagyon kiváló fiatal tudományos elemző munkával foglalkozó kutatók, referensz könyvtárosok, bibliográfusok, szakozók, a szerviz-területeinken működő fel- dolgozó könyvtárosok, raktárosok, szerkesztők, referensek, mikrofilmes könyv- tárosok, restaurátorok, fényképészek, könyvkötők vannak - hogy csak a leg- ismertebbeket soroljam fel -, akik kiemelkedő teljesitményeket érnek el és eredményeket mutatnak fel.

Alaptételünk ugyanis az kell, hogy legyen: hogy csak a szakmai felada- tait jól ellátó, az osztályok éves munkáját jól elősegítő, fegyelmezett fia- tal munkatárs kérheti számon a jogait az intézmény vezetőségétől, miután jo-

gok és kötelességek szerves kapcsolatban állnak egymással, egyik sem kaphat prioritást a másikkal szemben.

Ilyen vetületben vizsgálva önmagunkat, ki kell mondanunk, hogy a következő két évben számarányunk tekintetében, többet és jobban kell megvalósítanunk az intézmény nagy feladataiból, hogy fokozottabban számoljanak velünk az önálló szellemi munkák megvalósításában, és kérni fogjuk a főosztályok, igazgatóságok vezetőit, hogy éves terveikben és beszámolóikban térjenek ki a fiatal munkatársak teljesítményeinek értékelésére külön is.

S bár köztudottan erősen izoláltan és széttagoltan élünk és dolgozunk a különböző munkahelyeken, amelyből azután sokszor olyan helyzet alakul ki, hogy mit törődünk mi - mondjuk - Rákospalotán azzal, mit csinálnak a - mondjuk - Rosenberg házaspár utcában; mi csak végezzük a magunk kis feladatait és nem törődünk azzal, mit kívánna az összintézményi érdek, vagy továbbmenve a magyar könyvtárügy.

Ugy érezzük: olyankor, amikor nehéz feladatok elé kerülünk, kell a fiatal szakemberek lendítő ereje. Nem is beszélve olyan nagy jelentőségű kérdésekről, mint amilyen feladatok elé a könyvtár mostanában kerül, így például az egyes szolgáltatások, bibliográfiák, katalógusok gépesítési lehetőségéhez szükséges, előzetes egységesítési törekvések. Így a könyvek, szorosabban a kötelempéldányok egységesített egyszeri feldolgozását, s annak többszöri felhasználását a jelenlegi többszöri feldolgozás és felhasználás elve helyett, amely párhuzamosan ugyanannak a munkának a többszöri elvégzését jelenti, s ezzel felesleges szellemi energiákat köt le. Megértetni az összdolgozó kollektívával, hogy csak emberi szellemi és fizikai energiák igénybevételével intézményünk az elkövetkező években már nem lesz képes feladatait maradéktalanul megoldani, csak olyan automatizmusok bevezetésével, amelyek éppen, hogy nem elgépiesítik az embert, hanem felszabadítják a manuálisan végzendő sztereotip feladatok alól, és lehetővé teszik számára, hogy szellemi kapacitását értékes munkákra használhassa fel. A fiatal munkatársak feladata kell legyen megérteni, hogy intézményünk létszáma a 30-as évek óta husz évenként megduplázódik; s bár igen sok új feladatot kaptunk az évtizedek során, de a jelenlegi munkaerő-lehetőségeket figyelembe véve biztosra vehető, hogy ez a tendencia a végletekig nem vihető, s nem fogunk arra új embereket kapni, hogy pl. 1990 tájára több mint ezer fő dolgozóval lássuk el feladatainkat. Az OSZK történetének írásos emlékei alapján tudjuk, hogy az ETO bevezetése a harmincas években szintén nagy szörnyűködést váltott ki és ellenállásokba ütközött a bevezetése, ma pedig el sem tudjuk képzelni enélkül a szakkatalógusunkat és témák szerinti feltáró rendszerünket. Akkor is voltak tehát intézményünkben bátor, vállalkozó szellemű, a korábbi gyakorlatokkal szakítani tudó fiatal munkatársak és vezetők. Az effajta munkákban és feladatokban kell jelentkeznie a közel 300 fős fiatal munkatársi gárda erejének és alkotói képességének.

Az elmúlt parlament óta folytatott érdekvédelmi tevékenységről:

A két parlament közti időre tehető az érdekvédelmi tevékenységünk rendszeressé válása, az Ifjusági Törvény adta alapfeladatok és lehetőségek feltárása. A vonatkozó rendelkezések szerint ifjusági érdekvédelmi felelőst vá-

lasztottunk. A feladat világos volt: az 1976-os parlament határozatainak időarányos megvalósítása, a fiatal dolgozók alapvető érdekeinek képviselése az intézmény vezető testületeiben. Már ahova meghívták az ifjúság képviselőit. Egyértelműen elmondhatjuk, hogy a kezdeti szakaszban nem ment minden simán és helyenként nagy ellenállásba ütközött a fiatalok bevonása az osztályok, főosztályok lényeges döntéseinek kialakításába. Nem volt teljesen egyértelműen tisztázva a KISZ helyi szerveinek, vezetőségének szerepe az érdekvédelmi munkában. Összefüggött ez azzal, hogy ifjúsági szervezetünk életében is nagyfokú passzivitás és érdektelenség lépett fel. Az előző évi KISZ vezetőség felismerte, hogy egy érdekvédelmi felelős ilyen nagy intézményben nem tudja és nem is tudhatja átfogni a fiatal dolgozókat. Így az elmúlt év során kiépítettük - nem kis erőfeszítések árán - érdekvédelmi rendszerünket. /Cikk az OSZK Híradó 1978./5. számában: Érdekvédelmi adatbank, s ami abból kiderül/. Ehhez kiépítettük az érdekvédelmi adatlapok rendszerét, hogy pontos és alapos információk álljanak rendelkezésünkre munkatársainkról, amelyet igyekszünk mindig frissíteni és naprakész állapotban tartani.

Időközben az 1977. év végétől 1978 elejéig a KISZ vezetőség alapvető feladataként jelölte meg a realisabb taglétszámu szervezet célkitűzéseinek megvalósítását. Egy kisebb szervezet hatékonyabb munkáját jól egészítették ki a KISZ-en kívüli barátaink, akik közül igen sokan szerves egységben dolgoztak velünk, rendezvényeink állandó résztvevői voltak. Így az ifjúsági klub újból való beindítását, rendezvények, vitaestek tartását éreztük feladatunknak. Az ezekhez és a sporttevékenység elindításához szükséges minimális pénzeszközök megszerzését az Ifjúsági Bizottságon keresztül több ízben is kértük, és lassan eredmények is mutatkoztak. /Cikk az OSZK Híradó 1978/1-3. számban: Beszámoló az 1977/78-as mozgalmi évről/. Elhangzottak olyan vélemények is, hogy jók ezek a rendezvények a klubban.

Érdekvédelmi munkánk jelentős eredményének tartjuk az évekig huzódó régi tanulmányi szerződés revideálását, s az új tanulmányi szerződés elfogadtatását, amelynek egyes pontjai remélhetőleg most már nem kérdőjeleztetnek meg a közelmúlt vitái után. /Lásd OSZK Híradó-cikkek 1977-ben; 1978/8.sz./

A bércorrekció nivellált ugyan, de még mindig fellelhető különbségek a főosztályok egyes csoportjai között /fizetésnél, de jutalmazásoknál is/. Ezt többen szóvá teszik. A fluktuáció nem szűnt meg, ebben szerepe van a szociális kérdések rendezetlenségének, így a bölcsődei, óvodai férőhelyek kérdése az előző parlamenti határozatok óta téma. Felmérések történtek /OSZK Híradó 5.szám, vagy az ifjúság eszmei, politikai stb. kérdéseivel foglalkozó felmérés/. Lényegi intézkedés az volt, hogy az elmúlt hónapban jártunk az OSZK vezetőivel, a társadalmi szervek titkáraival a VIII. kerületi tanács elnökénél, aki csak a nyolcadik kerületben lakók gondjainak megoldására vállalkozott, s arra is csak előzetes ígéretet tett. Bölcsődét építeni fognak a Mária utcában, ehhez a könyvtár anyagilag hozzájárulhat. A jövő évben óvodásokat /VIII. kerületi lakosok gyerekeit/ elhelyeznek. A tetőtérbeépítés lehetőségeit most mérik fel, 3-4 lakás kialakításáról lehet szó ilyen módon. Ha ez megvalósítható, jelezni fogják. VIII. kerületi lakos OSZK-dolgozókat, albérlőket pl. szükséglakásban elhelyezik, ill. minőségi cserét biztosítanak. /Az

intézmény legfelsőbb vezetőinek tovább kellene keresni a megoldás lehetőségeit, esetleg a KM illetékes szerveinek bevonásával./

Az Ifjúsági Bizottság aktív működése jó eredményeket teremtett a fiatal-ság számára a két parlament közötti időben. Határozatai nyomán sok intézke-dés született, különösen a pénzügyi támogatás, a kulturális és sport-terüle-ten; az ezekről való írásos tájékoztatást sokan kérik nagyobb rendszeresség-gel /OSZK Hiradó 1978/6-7.sz./

Az érdekvédelem és érdekképviselés új szabályozása, s az erre vonatkozó új rendeletek és jogszabályok értelmezése

Sokszor felvetődött az elmúlt időszakban OSZK-szerte, hogy melyik tár-sadalmi szerv és választott vezetők képviselik a fiatal dolgozók érdekeit az intézményvezetés különböző fórumain. Nézzük meg közelebbről, hogyan is állunk e kérdéssel?

Az intézményi érdekvédelmi felelőst, mint a KISZ vezetőség tagját, éven-ként választják. A főosztályok és az igazgatóságok érdekvédelmi felelőseit - akik szintén KISZ-tagok - a taggyűlés választja meg; az egyes osztályokon, különösen ahol sok fiatal dolgozó van, KISZ-en kívüli fiatalot is választhat-nak érdekvédelmi megbizottnak, aki munkájáról a közvetlen felette állónak számol be. A főosztályi érdekvédelmi felelősök és az igazgatóságok képviselői alkotják az ifjúsági érdekvédelmi munkabizottságot, amelynek titkára két év-re szóló megbízást kap - azaz a következő parlamentig felelősen kezeli az ér-dekvédelmi információs bázisunkat: az érdekvédelmi adatlapok központi nyil-vántartását. Regisztrálja a változásokat és információkat nyújt a főosztályok felelőseinek munkájához. A bizottság élén a mindenkori intézményi érdekvédel-mi felelős áll. Ez a tevékenység megfelel az 1978-ban kiadott új Miniszterta-nács - SZOT és KISZ-rendelet szellemének, amely az ÁTB 15.004 /1978/IPK.3. számú határozatában egyértelműen szabályozza azt, hogy az ifjúság érdekei-nek képviseletében és védelmében a KISZ milyen feladatokat lásson el és eh-hez milyen jogi eszközökkel rendelkezik, amelyeket a 3/1978.IPK.5. számú irányelvében határozott meg.

A KISZ szervezetet, ezen belül a választott titkárt és az ifjúsági ér-dekvédelmi felelőst, ahol érdekvédelmi munkabizottság működik /távollétében egy megbizott személyt egyszeri alkalommal/, a KISZ titkár jóváhagyásával az alábbi jogok illetik meg:

- Egyetértési jog: az ifjúsági törvény szerint a KISZ jogosult az ifju-ságot érintő rendelkezések és intézkedések esetében a jogszabályokban lefek-tetett egyetértési jogot gyakorolni. Az egyetértési jog alapján... a döntést hozó szerv vagy vezető a KISZ-szel egyetértésben hozhat kötelező érvényű, végrehajtható döntéseket. Ez azt jelenti az állami ügyviteli gyakorlatban, hogy a KISZ egyetértése nélkül e kérdésekben érvényes határozat nem hozható.

- Ellenőrzési jog: a jogszabályban meghatározott kérdésekben biztosít-ja a szükséges tájékozódást, az adatok kiadását. A KISZ e joga alapján ál-landóan ellenőrizheti az ifjúsággal kapcsolatos jogszabályok /ifjúsági tör-

vény és végrehajtási utasításai/ végrehajtását, tájékoztatást kérhet a fiatalokat érintő gazdasági, szakmai, előmeneteli kérdésekben az állami vezetőktől, a személyzeti előadóktól. Joga tehát megkapni a szükséges szóbeli és írásos tájékoztatást, különösen a KISZ döntésével és az egyetértésével hozott határozatok, intézkedések végrehajtásának területén.

- Véleményezési jog: olyan jogkör, amely hozzájárul az egyszemélyi vezető hatáskörének figyelembevétele mellett a szocialista demokrácia fejlődéséhez, az érintettek véleményének figyelembevételéhez. A fiatalok helyzetét lényegesen befolyásoló olyan kérdésekben is, ahol az egyetértési jog nem érvényesül, pl. meghatározott esetekben az egyén érdekeit érintő kérdésekben a döntés meghozatala előtt a döntést hozó szerv vezetőjének ki kell kérnie, a KISZ-nek pedig ki kell nyilvánítania véleményét. Ezek különállósága esetén ezt írásban rögzíteni kell, s az adott írásos dokumentumot ezekkel együtt kell eljuttatni a felsőbb szerveknek. E kérdésekről a KISZ szervezet vagy az érdekvédelmi munkabizottság is köteles írásos feljegyzést készíteni s azt öt éven át megőrizni.

Az adott területeket, ahol e jogköröket alkalmazni kell, az ÁIB 3/1978/IPK/ irányelvek tartalmazzák, ill. az ágazati miniszteri utasítások is rögzítik. Az egyes vállalatok, intézmények működési alapszabályzatát 1978. okt. 15-ig kötelező érvénnyel ki kellett egészíteni és ezt a tényt az intézkedési tervekben is rögzíteni kell.

Nézzük meg az Ifjúsági Törvény fényében, milyen a KISZ helyzete és szerepe jelenleg az OSZK-ban

- Egyértelműen megállapíthatjuk, hogy az 1976-os mélypont után fokozatos javulás állt be, s egyes területeken sikeres kezdeményezések és lehetőségek jöttek létre /pl. ifjúsági klub/, bár az aktivitás ezen belül többször is hullámzó volt. El kell mondani, hogy a hetvenes évek elejéhez képest a taglétszám megcsappant, maga a tagság átlagéletkorát tekintve is öregebb, mint a korábbi években /ez általános jelenség/.
- Az elmúlt másfél év során folyamatos erőfeszítéseket tettünk új formák és lehetőségek kialakítására, s az ahhoz szükséges minimális pénzeszközök megszerzésére. Ez csak nagyon kevesek számára nyújtott pozitív sikerélményt, kulturálódási és sportolási alkalmat.
- Felméréseket végeztünk /érdekvédelmi adatlapok; 1977-ben cikk az OSZK Hiradóban: Pályaterv egyeztetések a KIKK-ban; KISZ észrevételek a bérrendezésről az 1977/11-12.számban/.
- Az OSZK tevékenysége 17 épületben folyik széttagoltan, ez is nagyban nehezíti helyzetünket. Ehhez még külön hozzájárul, hogy az egyes igazgatóságok, főosztályok vezetői és dolgozói között sem mindenütt és mindig tökéletes az összhang. Rangsort állítanak fel a tevékenységek és osztályok fontosságáról és az aztán a fiatalok között félreértelmezett szakmai önhittséghez, egymás értékeinek alá- és fölébecsüléséhez vezet, s természetesen életkori sajátosságként itt jelentkezik a legszókimondóban.

- A társadalmi aktivitás nem kapja meg egyértelműen a neki kijáró megbecsülést. Az aktívabb, érdeklődőbb fiatalok sok helyen tehertételként kezelik. A vezetők nem mindenütt fordítanak figyelmet arra, hogy az idősebb kollégák előtt is hangsúlyozzák a szerepvállalás fontosságát. Így az informális értéktétel negatív az esetleg KISZ-munkát végző fiatalról, mert helyette kell egyszer-egyszer feladatot ellátni.
- Az utóbbi időben már az ifjúsági vezetők is egyre többen hangsúlyozzák, hogy hátrányos helyzetbe kerülnek tevékenységük folytán. Egyáltalán nem válik örömteli feladattá a fiatalok ügyeinek intézése, a KISZ-vezetésben való részvétel, ezért egyre kevesebb fiatal munkatársunk vállal ilyen feladatot. Ezt helytelen tendenciának tartjuk, s úgy gondoljuk, hogy vezetői szinten szükségeltetnek egységes intézkedések és főleg a folyamatos törődés szándéka.
- Addig azonban ne is várjunk lényeges változást, amíg egy osztályvezető nyilatkozik úgy az OSZK-ban, hogy: "nem tudom, mit csinál a KISZ, csak azt látom, hogy nagyon sok értékes fiatal nem akar részt venni benne..." stb. Sajnálatos, hogy ezt látja munkánkból. Ha ugyanis nem küldtük volna el akcióprogramunkat minden főosztályvezetőhöz, vagy ha nem volna az OSZK Hiradó, amelynek minden számában 4-5 cikk jelenik meg munkánkról - a KISZ hírek például évek óta megjelennek -, akkor megérteném, hogy nem lehet megismerni tevékenységeinket. Így azt kell feltételezmem, hogy nem olvassák el az intézmény lapját és úgy mennek el a faliújság előtt, hogy nem tekintenek rá. Azért mondom többes számban, mert ez terjed tovább a fiatalok körében is. Divat nem tudni a társadalmi közéletéről, vagy kívülről kritizálni, de nem csinálni semmit, távolmaradni azzal a kifogással, hogy "ugysem érdemes törni magamat". S ennek a magatartásformának nagyobb a presztízse jelenleg az OSZK-ban, mint az aktívan dolgozó és társadalmi közéletben részt vállaló fiataloknak. Miért van ez?
- Hozzájárul ehhez, hogy a káderutánpótlási terveknél sem mindig ezek a fiatalok kerülnek előtérbe.
- Az utóbbi időben utánpótlási gondjaik megoldása során a társadalmi szervek is elfelejtkeztek az ifjúsági szervezet ajánló szerepéről és tevékenységéről.

Kialakult egy teljesen helytelen nézet - a társadalmi aktivitás és a szakmai munka különválasztása - a fiatalok munkájának értékelésében:

Majd március 21-én kapjanak elismerést, ne az évi jutalmazásoknál. Pedig ez ellene szól az ismételten kiadott általános szempontoknak is. Egyes munkahelyeken a fiatalok a döntésekben való részvételüket formálisnak ítélték az előzetes megbeszélések során. Arról panaszkodtak, hogy rossz a közérzet. Más osztályoknál viszont már megteremtődtek a nyílt és építő jellegű vitalehetőségek, s ez megnyugtatólag hat az ott dolgozó fiatal munkatársainkra.

- A szociális kérdések területe még mindig a legfájdalmasabb pont: szakterületünk társadalmi értéktételének kell tartanunk, hogy évek óta nem tudunk lakás-lehetőségeinken változtatni. A jelenlegi lakáskölcsön-feltételek nem felelnek meg a fiatal dolgozók anyagi lehetőségeinek.

- A belső pénzügyi támogatásról is külön kell szólnunk. Az Ifjúsági Bizottságon belül kialakult jó módszer szerint minden évben a KISZ akcióprogramjának elfogadása után, de legkésőbb május 1-ig tervezetben határozzuk meg pénzügyi lehetőségeinket, vagyis az ifjúságpolitikai célokra fordítható évi összegeket. Ennek három területe van: a/ beruházási vagy felújítási, karbantartási igények; b/ a KISZ-klub, a fotoszakkör, a színjátszókör, az énekkar működési költségei; c/ kirándulások, sportrendezvények megvalósítása a pénzügyi tervben is jelzett alapokból.

Nagyon rosszul hat a fiatalokra a klub felújításának elhúzódása. Hosszú hónapokra megbénul a KISZ tevékenysége ezen a területen.

A korábbi felújításnál mennyi társadalmi munkával, a fiatalok közreműködésével rendeztük be és tapétáztuk ki a helyiséget. Elkedvetlenít és kevésbé kitartó embereket el is tántorit az érdeklődők soraiból, hogy a fotoszakkör alig 2 m²-nyi helyiségének felújítására 18 hónapot kellett várni, s ennek folytonosan utánajárni. E feltételek mellett tevékenységünket, a kulturális munkát /irodalombarátok köre, színjátszó szakkör, fotoszakkör, sportkörök/ nem kis eredménynek tartjuk, örülünk a latin szakkör működésének. Közös nagy élményt nyújtott a három országot érintő szakmai kirándulásunk. Szeretnénk, ha az elkövetkező időben lehetőségeinkkel jobban élhetnénk és élvezhetnénk is erőfeszítéseink eredményét. Kiállítások rendezésével, vitaestek, előadások megtartásával újabb eredményeket mutathatnánk fel.

Szeretnénk hinni, hogy a következő években nemcsak az Ifjúsági Törvény adta keretek állnak majd a rendelkezésünkre, hanem az együttgondolkodás és törődés a fiatalok gondjaival folyamatos valóság lesz. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy ne az Ifjúsági Törvénnyel körülvevett "ellenfeleknek", ne csak egy generációs tünetnek tartsanak minket, hanem az OSZK mind alaposabb tudással, szakmai tapasztalattal rendelkező munkatársi gárdává válás és nevelés szempontjából szemléljen minket az intézmény minden korosabb, de néha fiatalabb, aktívabb dolgozója. Fontos, hogy ne csak primőr érdekvédelmi feladatokat /bér, jutalom, szociális juttatások/ tartsanak szem előtt az intézmény vezetői, hanem a szakmai területeken is következetesen alkalmazzák a fiatalok bevonását a döntések előkészítésébe. Több konkrét és önálló feladatot kapjanak, akik erre munkájuk és képességeik alapján alkalmasak.

Bár az 1977. évben végre több fiatal munkatársunk is kapott külföldi kiküldetésre lehetőséget, de szeretnénk, ha e téren további fejlődést tapasztalhatnánk. Szintúgy az intenzív nyelvtanfolyamokra való jelentkezésben is.

Kérjük az intézmény főigazgatóját, a társadalmi szervek vezetőit, hogy kövessenek el mindent, vessék latba tekintélyüket, hogy a vári épület munkálatai minél előbb befejeződjenek, mert a jelenlegi elhelyezés nagyon sokban hátráltatja a munkateljesítést és tevékenységünk teljes körét is, amely új távlatokat nyitna a könyvtári és tudományos munka számára is.

Javasoljuk, hogy a főigazgató írjon ki komoly könyvtártudományi és más társadalomtudományi területen pályázatot a fiatal munkatársak részére, ezzel is szolgálva a fiatal szakemberek magas szintű ismereteinek fejlődését a jövő nemzeti könyvtára számára.

NAGY ZOLTÁN

A III. Ifjúsági Parlament jegyzőkönyvének kivonata

Az OSZK 1978. november 16-án tartotta III. Ifjúsági Parlamentjét. Az ülést megelőzően az állami vezetés által készített beszámolót az ifjúság - a szakszervezeti munkahelyi bizottságok és a KISZ által szervezett összejöveteleken - széles körben megvitatta. Ezekon az előzetes megbeszéléseken a fiatalok 92 hozzászólás keretében 67 témát vetettek fel, amelyekre a választ dr. Havasi Zoltán főigazgatóhelyettes, az Ifjúsági Bizottság elnöke szóbeli beszámolójában adta meg.

Az Ifjúsági Parlament elnökévé Kastaly Beatrix osztályvezetőt választották meg. Az elnökség tagjai voltak: dr. Havasi Zoltán és Zircz Péter főigazgatóhelyettesek, Papp István a KMK igazgatója, Óvári Sándor igazgató, a pártszervezet titkára, dr. Ferenczy Endréné főosztályvezető, a szakszervezet elnöke és Nagy Zoltán KISZ-titkár.

Az előzetes megbeszéléseken, valamint a parlamenten az alábbi kérdésekkel kapcsolatban alakult ki vita, illetve hangzottak el hozzászólások:

Képzés, hivatástudat

A felszólalók bíralták az egyetemi könyvtáros-képzés színvonalát, hiányolták, hogy nincs összhang a felsőfoku könyvtárosképzés és a nagykönyvtárak igényei között, könyvtártudományból nem lehet kandidátusi fokozatot szerezni. Kifogásolták, hogy nem történt beiskolázás az egyetem informatika szakára.

A hivatástudattal kapcsolatban kiderült, hogy a fiatalok általában nem tekintik a könyvtári munkát hivatásnak, mert annak elsősorban technikai oldalával, rutin-jellegével találkoznak. A könyvtárosi képzettséggel rendelkezők nem érzik, hogy ezért többlet-megbecsülésben részesülnének, sőt háttérbe szorulnak a más-szakosokkal /történészekkel, irodalomtörténészekkel, nyelv-szakosokkal/ szemben.

Különösen élesen vetődött fel a könyvtári könyvkötők és restaurátorok képzésének ügye. Jelenleg ilyen képzés sehol nem folyik, a szakma utánpótlása nincs biztosítva. A képzésre vonatkozó OSZK-javaslatokra felsőbb helyről évek óta nem érkezik válasz. Már a két évvel ezelőtti ágazati ifjúsági parlament is foglalkozott a kérdéssel, mégsem történt előrelépés.

A középfoku könyvtárosi képzéssel kapcsolatban ugyancsak elhangzottak kérdések. /Mi előny származik az elvégzéséből, nyújt-e alapot a továbbtanuláshoz stb./

Továbbtanulás

Szó volt többek között az egyetemi felvételi kérések továbbításáról, az intézetnek a továbbtanulókkal kapcsolatos kötelezettségeiről, ill. kikötéseiről. /Pl. miért kell a jelentkezőnek 9 évre lekötnie magát a tanulmányi szer-

zódásban, ha a könyvtár nem biztosítja az egyetem elvégzése után a végzettségnek megfelelő magasabb munkakört; a tanulmányi szabadság és az egyetemre járók átsorolásának kérdése, tanulmányi szabadság a középfoku képzettségűek államvizsga felkészüléséhez stb./

Nyelvtudás, nyelvtanulás

Kérték, hogy az intenzív nyelvtanfolyamra való küldés ne kijelölés, hanem jelentkezés útján történjék. Több felszólaló foglalkozott a nyelvpótlék kérdésével. /Miért nem jár a nyelvpótlék automatikusan a nyelvvizsga letétele után, szüntessék meg a magasabb nyelvpótlék eléréséhez szükséges házi nyelvvizsgát stb./

Kutatómunka, kutatónap

Az állami beszámoló hiányolta a könyvtárelméleti kutatással foglalkozó fiatalokat - a felszólalók ezzel szemben azt tették szóvá, hogy többen, akik könyvtárelméleti kutatással foglalkoznak, nem rendelkeznek kutató-nappal, s maga a könyvtár is jobban megbecsüli az egyéb szakterületen kutató fiatalokat. Javasolták, hogy választani lehessen. Kutatóidőt kaphassanak azok is, akik nem publikáltak még.

Káderfejlesztési kérdések

Kifogásolták, hogy a káderfejlesztési tervek nem publikusak; megkérdezték, miért nem valósult meg a belső pályázati rendszer és mi történt azzal a javaslattal, amely a vezetők meghatározott időre szóló kinevezését szorgalmazta.

Munkakörülmények, vári új épület

A felszólalásokban elmondották, hogy sok helyen igen kedvezőtlenek a munkakörülmények, a munkahelyek zsufoltak, az egészségre ártalmasak, az elmélyült munkára alkalmatlanok, a telefonhelyzet számos részlegben megoldatlan.

Élesen vetődött fel a vári építkezés elhúzódásának ügye. A felszólalók ugyanakkor emlékeztettek arra is, hogy a vári tervrajzok szerint egyes részlegek elhelyezése még a jelenleginél is kedvezőtlenebb lesz.

Bérezés, jutalmazás, kereseti lehetőségek, törzsgárda-tagság

E témakörben igen sok kérdés és felszólalás hangzott el. A legfontosabb megállapítások: 1/ az egyes főosztályok között a bérezésben aránytalanságok vannak; kérik ennek felülvizsgálatát. - 2/ A könyvtári szakképesítéssel rendelkezők bére miért nem magasabb a szakképesítés nélkülieknél? Már kezdetben hátrányban vannak a nyelvpótlékot is élvező nyelvszakosokkal szemben. - 3/ A délutáni műszakban is dolgozók miért nem kapnak műszakpótlékot, mint más szakmák területén? - 4/ Az egyetemi diplomával munkába állók bérezésben hátrányban vannak a korábban munkába állókkal szemben. Számítsák be a munkaviszonyba az egyetemi éveket is. - 5/ A bérezés kérdésében az érdekvédelmi fe-

lelősök nyilvános tájékoztatást kértek. - 6/ A jutalmazási keretet ne bértömeg, hanem létszám szerint osszák szét. - 7/ A törzsgárda-tagságot száltsák le 10 évről 5 évre. A törzsgárda tagságba számítsák be a szakmunkás tanuló időt, ill. az egyetemi éveket. - 8/Juttasson a könyvtár a fiatal dolgozóknak több különmunka lehetőséget. - 9/ Emeljék fel a másodállásban kereshető bér százalékos arányát. - 10/ Egyes fiatalok két évig is csak szerződéses munkaviszonyban vannak, ami hátrányos és bizonytalan helyzet.

Szabadság, munkaidő

Felvetették a pótszabadság kérdését /könyvtári raktárosok miért nem részesülhetnek ebből/, a fizetésnélküli szabadság kérdését és a rugalmas munkakezdés bevezetésének lehetőségét.

Szociális kérdések

A fiatalok elsősorban a lakás-, bölcsőde- és óvoda-helyzet megoldatlanságára, ill. nehézségeire mutattak rá. /A lakásépítési kölcsön elnyeréséhez szükséges kezdő-tőke igen magas; miért nem vásárol a könyvtár bölcsődei férőhelyeket./ Kérték, hogy a GYES-en lévőkkel foglalkozzanak intenzívebben, visszatérésükkor tanfolyamon is legyen lehetőségük ismereteik felfrissítésére. Tegyék lehetővé számukra az otthoni munkavégzést, ill. külön keresetet.

A munkával kapcsolatos, szakmai természetű problémák

A fiatalok kérték, hogy ne csak a kétévenkénti parlamenten, hanem közben is - legalább évenként - kapjanak a könyvtár vezetősége részéről tájékoztatást a munkaterv teljesítéséről és az intézet soronkövetkező feladatairól.

Többen kifogásolták a könyvtár saját kiadványai megjelenésének hosszú átfutási idejét, a sokszorosítási határidők elcsuszását a KK-munkák miatt. Több felszólalásban kérték, hogy a társadalmi szervek tájékozódjanak a könyvtár vezetőségénél a szerződéses munkavállalások mennyiségéről, milyenségéről, az így képzett alapok összecszerúségéről, ennek felhasználásáról és a jutalmazási alap elosztásáról. Az így kapott értesítéseket hozzák nyilvánosságra az OSZK Híradóban.

--- . ---

A felvetett kérdésekre dr. Havasi Zoltán főigazgatóhelyettes és Papp István igazgató a helyszínen válaszolt. A könyvtár vezetősége a Kulturális Minisztérium könyvtárügyi osztályához terjesztette tovább ügyintézésre ill. válaszadásra az alábbi, intézményünk hatáskörét meghaladó kérdéseket:

- 1./ Ismerjék el szakmának a könyvtári könyvkötők és restaurátorok foglalkozását és tegyék lehetővé szervezett formában való képzésüket, esetleg az OSZK keretében.
- 2./ Tisztázódjék a könyvtárban adható pótszabadságok kérdése a legyen lehető-

ség a könyvtári raktárosok számára is pótszabadság kiadására.

- 3./ Vizsgálják meg a könyvtári területen a vezetők meghatározott időre való kinevezésének kérdését.
- 4./ Vegyék fontolóra az egész könyvtárügy területén a délutáni műszakban dolgozóknak adható műszak-pótlék kérdését.
- 5./ Vizsgálják meg a GYES-en lévők otthoni munkavégzésének lehetőségét.
- 6./ A másodállásban elérhető kereset haladhassa meg a főállásban kapott bér 25 százalékát.
- 7./ A lakásépítési kölcsön elnyeréséhez szükséges kezdőtőkét szállítsák le.

Fábry György gazdasági igazgató az ifjusági célú pénzeszközök felhasználásáról számolt be. Ezzel kapcsolatban vita alakult ki a költségvetési intézmények ifjúságpolitikai célú pénzeszközeinek elkülönítési és felhasználási lehetőségeiről.

Nagy Zoltán KISZ-titkár beszámolójában a KISZ érdekvédelmi jogositványait ismertette.

A továbbiakban - az idő előrehaladott voltára való tekintettel - a parlament megszavazta a napirend módosítását. Ennek értelmében az OSZK ötéves feladattervének ismertetésére és megvitatására nem került sor.

A beterjesztett intézkedési tervet a Szakszervezeti Bizottság és a KISZ vezetőség előzetesen együttes ülésén megvitatta. A parlament az intézkedési terv vitája után egyes pontok átfogalmazását javasolta és a végleges forma kialakításával a Szakszervezeti Bizottságot, a KISZ-vezetőséget és az állami vezetést bizta meg. A módosított intézkedési terv tartalmi részével kapcsolatban a parlament egyetértési jogot gyakorolt.

Válasz a hozzászólásokra

A munkahelyi vitákon, amelyeket a szakszervezeti munkahelyi bizottságok szerveztek meg, igen élénk reagálást tapasztalhattunk a beszámolóban leírtakra, a 92 hozzászólás keretében 67 témát vetettek fel a fiatalok, amelyekre itt a parlamenten szeretnénk válaszolni.

A hozzászólások, a felvetett témák összességükben tükrözik a fiatalok sokoldaluan megnyilvánuló érdekeit, átfogóan, a beszámolóban említett csaknem valamennyi megállapításra elhangzottak reflexziók. Nem lepődünk meg azon sem, hogy a kötelességek és jogok együttes hangsúlyozásában nagyobb arányokban szerepeltek a fiatalok által eddig még meg nem oldottnak tekintett munkáltatói kötelezettségek, ami objektíve mutatja, hogy az ifjúságpolitikai célkitűzéseink megvalósításában jócskán van még teendőnk.

Elsőként - a kérdésekre adandó válaszadás jegyében - ismételten szeretnénk megvilágítani a beszámoló törekvéseit és jellegét. Az egyik észrevétel ugyanis úgy vélte, hogy a beszámoló a kivülálló szemlélő hangnemében íródott, ezért sok megállapítása felületes és önmagának ellentmondó. Ezért úgy véljük, helyes egyértelműen leszögezni, hogy a parlamenti beszámoló lényegében az intézmény vezetésének értékelése az ifjúsági törvény helyi végrehajtásáról, amely azonban magában foglalja mindazokat a megfigyeléseket, amelyeket a társadalmi szervezetek az év során a különböző tanácskozásokon, értékelések és elemzések alkalmával megállapítottak, megfogalmaztak.

A könyvtárosi képzettség és hivatástudat kérdéskörében örvendetesen sokan nyilatkoztak, igaz, hogy a beszámoló célzatosan, és mintegy kihívásként nagy sullyal foglalkozott az ifjúsági törvény által is fontosnak tartott kérdéssel. Annyira, hogy az egyik hozzászóló szerint a beszámoló már szemrehányó hangnemben kéri számon a fiatalokon a könyvtárosi hivatástudatot. A reakciók meggyőzően bizonyítják, hogy a munkába való beilleszkedésnek egy igen fontos elemével állunk szemben.

Az első kérdés helyesen tükrözi azt a felismerést, hogy nem pusztán a munkahelyen kialakítandó hivatástudatról van szó, hanem, hogy annak a képzés során kellene kifejlődnie. A kérdező felveti: történtek-e lépések annak érdekében, hogy a felsőfoku könyvtárosképzést és a nagykönyvtárak /főleg az OSZK/ igényeit összehangolják? Jelenthetjük az Ifjúsági Parlamentnek, hogy miniszterhelyettesi felszólításra igen részletes előterjesztést tettünk ez év júniusának elején a felsőfoku könyvtáros-képzésről szerzett tapasztalatainkról, a képzés politikai és szakmai továbbfejlesztésére vonatkozó javaslatainkról és megjelöltük, hogy az elkövetkező 15 év folyamán hány főiskolát, illetve egyetemét végzett kezdő szakembert várunk.

Kár lenne elleplezni azt az aggodalmunkat is, hogy a megnyilatkozó fiatalok egy része alábecsüli a hivatástudat jelentőségét.

Azért került a beszámolóban kiemelt helyre ez a kérdés, mert ifjúságpolitikánk alapvető céljáról van szó: az ifju nemzedék szocialista neveléséről.

A könyvtáros' hivatás alapvető követelménye a kultúra terjesztésének szenvedélye. "A hivatás szépségének felismeréséhez szükséges lenne, hogy senki ne végezzen képzettségénél alacsonyabb szintű munkát /pl. könyvtáros vagy nyelvszakos adminisztratív munkát, szakfényképész xeroxgép-kezelést stb./" - vetik fel a hozzászólók.

Ha választ akarunk adni, számolnunk kell az intézményi feladatok differenciáltságával, az egyes nagyobb szervezeti egységekben folyó munka jellegével.

A tapasztalatok alapján pályakezdő fiataljaink három típusa különböztethető meg: - azok a fiatalok, akik szívesen és ambiciózusan látnak el minden feladatot /többségükben továbbtanulni szándékozók, de tudásukat ezután is itt kívánják hasznosítani/; - akik meghatározott cél nélkül, jobbra csak vegetálnak és fejlődésükről, jövőjükéről nincs konkrét elképzelésük /ezen a téren, úgy véljük, a KISZ-nek lennének feladatai, mivel a kallódó fiatalok között vannak igen jó képességűek is/; - végül azok, akik a "mechanikus" könyvtári munkát csak átmeneti megoldásnak tekintik, és más, "színesebb" területek felé aspirálnak.

A pályakezdő és a már ötnél több éve dolgozó fiatal munkatársak munkabeosztása általában véve megfelel képzettségüknek, képességeiknek és végzett munkájuknak. Egyénileg a kép változatos: - számos esetben a fiatal dolgozó munkakörének kívánalmái az általa tényleg elért ismereti szintet, begyakorlottságot meghaladják. Ezekben az esetekben tehát tulajdonképpen többet kívánunk a fiataltól, mint amire már biztonsággal képes. Az a tapasztalat, hogy az eredmény ilyenkor, sokszor, az elvárhatónál jobb, a magasabb igény, nem csüggesztően, hanem serkentően hat. Ez a képlet különösen a továbbtanulók esetében fordul elő; - van eset arra, hogy a fiatal dolgozó kifejezetten valamelyik könyvtári terület felé pályázik és jelenlegi munkabeosztása más. Az ilyesféle tendenciákat rendszerint mindkét fél szemérmesen kezeli és ezért nem is mindig derülnek ki; - gyakori eset, hogy a munkakör és a képesítés egybeesik, a fiatal dolgozó mégis az elégedetlenség jeleit mutatja, mert terhesnek érzi a könyvtári munkával együtt járó adminisztratív és technikai feladatokat. A vezetőknek ebben a problémában kétfelé kell harcolni. Illúzió azt remélni, hogy a könyvtári munkában az adminisztratív és technikai elem teljes egészében elhatárolható a magasabb munkafeladatoktól és azoktól mindig külön is választható. El kell tehát érni az egyensúlyt: a fiatalok részéről az értelmes adminisztratív munka nagyobb megbecsülését, másrészt pedig, reális mértékben valóban törekedni kell a munkakörök lehető megtisztítására, szintbeni elválasztására.

De minden területen nem valósítható meg - és sem a könyvtári feladatok színvonalas ellátása, sem a fiatalok szakmai pályájának alakulása szempontjából nem is tartható kívánatosnak - a munkakörök képzettséghez kötődő, merev rangsorolása. Nem tipikus, de főleg az utolsó öt évben belépett, nem könyvtár szakos diplomásoknál jelentkező szemlélet: a kapott feladat, az ellátott munkakör lebecsülése, az eredeti elképzelésekben /kutató munka vagy vezetői beosztás/ való csalódottság. Ennek következményeként hivatali munkájukat némelyan "mellékállásnak" tekintik, amely mellett a "főfoglalkozást" a külön megbízatások jelentik. Ezért munkájukat végül is képességüknél és képzett-

ségüknél alacsonyabb színvonalon látják el. Nem mindig jár eredménnyel az osztályvezetőknek az a tudatos törekvése sem, hogy a fiatalokat elméleti-szakmai feladatokkal bizva meg, elősegítsék a nemzeti könyvtári funkciók összefüggéseinek megértését. Ezek az elméleti feladatok ugyanis idő-áldozatot követelnek, a normákkal és napi határidőkkel dolgozó részlegek fiataljai számára a 8 órás munkaidőbe nem iktathatók, ezért, akiben nem alakult ki a szabad idő részleges feláldozását is vállaló hivatástudat, az alacsonyabb szinten és emellett elégedetlenül, csalódottan marad munkakörében, amíg jobb álláslehetőség nem kínálkozik számára. Mivel pedig az előbbre jutás, magasabb beosztás, erkölcsi-anyagi megbecsülés a végzett munka színvonalának függvénye, így, akik munkájukat eleve lebecsülik, továbblépésre alig számíthatnak.

Külön kell foglalkozni a fiatal raktárosok helyzetével, nemcsak azért, mert az OSZK-n belül is speciális problémát vet fel, hanem mivel helyzetük más könyvtárak raktárosaihoz képest is - az OSZK helyzetéből adódóan - sajátos: raktárosaink többsége egyben szállító- és rakodómunkás. A fokozott fizikai megterhelést a könyvtárosokhoz képest nagyobb anyagi megbecsüléssel értékeljük. Ennek ellenére a fiatalok közül a raktárosok körében a legnagyobb a fluktuáció, legélesebb az elégedetlenség. A fluktuáció ellen itt nem tudunk védekezni. A raktárba kerülő fiatalok egy része már szakmát tanult, de humán érdeklődése a könyvtárba vonzotta, míg másik része a továbbtanulás előtti átmenetnek tekinti munkakörét. Az utóbbiak továbbtanulási törekvéseit támogatjuk, tudomásul véve, hogy a tanulmányi idő alatt hivatali munkamoráljuk általában romlik, tanulmányaik befejezése után pedig "magasabb rendű" munkakörrel illeti meg őket. Elégedetlenségük oka nem elsősorban anyagi természetű, hanem az intézményen belüli erkölcsi megbecsülés /sokszor túl érzékeny reakcióju/ hiányolása. Helyzetüket kedvezőtlenebbnek ítélik, mint a hasonló végzettségű, más munkaterületen dolgozókat. Az I. főosztályon belül ezt az ellentétet több-kevesebb sikerrel igyekeznek kiküszöbölni a közvetlen vezetők, de kívánatos lenne ugyanennek a törekvésnek összintézményi érvényesítése is.

Az előzetesen közrebocsátott beszámoló hivatástudattal foglalkozó fejezete nemcsak a fentiek miatt szorult kiegészítésre, hanem ma úgy véljük, hogy ennek a kérdéskörnek egy pozitív elemmel történő kibővítésére van szükség. Ugy érezzük, hogy a könyvtárosi hivatástudat fejlesztése érdekében jelentősnek ítélnélhető a középfoku tanfolyamokon az elmúlt években megnyilvánuló ismeretnyújtás és szakmai hivatástudatra nevelés /és ebben jelentős szerepet vállaltak az OSZK legjobb szakemberei/, továbbá az a körülmény, hogy minisztériumi rendelkezésre a középfoku tanfolyamot végzetek, államvizsga letételével, főiskolai oklevélhez juthatnak. Ezek a fejlemények együttesen növelik a fiatalok egy részének ambícióit és erősítik a szakmai elhivatottságot, sőt az intézményünkhöz kötődést is. Itt a fiataloknak, és az idő közben már a fiatalok közül kinőtt idősebbeknek egy olyan szakmai felkészültséggel rendelkező rétegével gazdagodunk, akik nélkül nem lenne elképzelhető az intézmény következő években jelentkező feladatainak megoldása.

"Jelent-e erkölcsi vagy anyagi szempontból valami többletet, ha valaki a diplomája után elvégzi a könyvtár szakos "ráfejelést" is? Ha nem, akkor

mi ösztönözzön erre?" - veti fel az egyik hozzászóló. Többször elmondottuk már, ám érdemes megismételni, hogy az intézményünkben egyrészt az egyetemi könyvtár szakon szakpárosítással végzett és a bölcsészettudományi karon magyar, valamint történelem szakon végzett, illetve nyelvszakokon képesített munkatársakra egyaránt szükségünk van. Nem lehet kétséges, hogy a könyvtári szakmát minden részletében és összefüggéseiben ismerők válhatnak a könyvtári kisebb-nagyobb részlegek elhivatott vezetőivé, a könyvtári korszerűsítésben ránk váró feladatok szervezőivé, irányítóivá. Már ma is több főosztályon a 4-5 éves szakmai tapasztalattal rendelkező, felsőfoku végzettségű és kiemelkedő képességű fiatalok kivétel nélkül önálló munkakörben, sőt vezető beosztásban dolgoznak.

A nyelvtudással kapcsolatban rendezésre váró kérdésekre az Intézkedési terv tér ki.

A nyelvtanulás ösztönzésére a szomszéd- és rokonnépi nyelvek tanulásához /előbbi csoportba az orosz nyelvet is természetesen beleértve/ a főigazgató adhat és ad is munkaidő-kedvezményt. Pár éve a szomszéd népi nyelvek tanulását minden eszközzel támogatta volna a könyvtár vezetősége, de komolyan tanulni kívánó, a nyelvvizsga letételét 2 éven belül vállaló jelentkező hiányában nem volt kit támogatni. Jelenleg az orosz nyelv tanulásához kaphatnak munkaidő-kedvezményt azok, akiknél e nyelv elsajátítását hivatali érdek kívánja.

Nyelvpótlékot általában nem adunk automatikusan, kizárólag a munkakör, a munkában való hasznosítás alapján. Kivétel a szlovák, cseh, szerb-horvát és román, ahol automatikusan és azonnal megkapja a nyelvvizsgával /diplomával/ rendelkező a kiemelt /8, ill. 15/ százaléku nyelvpótlékot. Az orosz nyelvtudást maximálisan honorálja a könyvtár vezetősége - kiemeli a világnyelvek sorából és előnyben részesíti -, de engedélyezésénél az általános, /a világnyelvekre szóló/ határozatait érvényesíti.

Arra nincs szabály, hogy a nyelvpótlékre meddig kell várni. Meghatározó tényező az, hogy az e célra rendelkezésre álló nyelvpótlék kereten van-e, ill. mikor van szabad összeg. A sorrendiséget a szakvezetők rangsorolása alapján a nyelvpótlék bizottság alakítja ki, de problematikus esetben /ha nincs minden igény kielégítéséhez elegendő pénz/ az illetékes főosztályvezetővel egyetértésben alakítja ki álláspontját. A sorrend megállapításának alapja minden fórumon a szakmai érdek, az intézményi indok.

Automatikusan sem első, sem második nyelvpótlék nem jár senkinek. A "házi nyelvvizsga" talán kicsit szigorú és félremagyarázható kifejezés. Hiszen minden arra jogosult /akinek nyelvvizsgája, vagy megfelelő diplomája van/ - szakmai indokok alapján - mindenképpen megkapja az 5 /középfok/, ill. 10 /felsőfok/ százalékos pótlékot. Így tehát a könyvtár - mint ez többször helytelenül elhangzik - nem bírálja felül a nyelvtudás fokát megállapító állami szervek döntését, hanem azt minden további nélkül elfogadja. Egyes könyvtári területeken /nemzetközi levelezés, fordítás, külföldi vendégek kísérése, tolmácsolás stb./ azonban a könyvtár csak elsőrangú nyelvtudással, könnyed kifejezőkészséggel, szakmai ismeretekkel rendelkező munkatársakat foglalkoztathat. Ezekről többletteljesítményt is követel: nyelvtudásukat nemcsak az osz-

tálymunkában, hanem összintézeti viszonylatban is hasznosítja. Ennek elismerésére az illetőt magasabb százaléku nyelvpótlékkal honorálja. A "vizsgabizottságok" feladata tehát arra szorítkozik, hogy a magasabb feladatokra kijelölt nyelvi képzettségét, készségét stb. megismerjék, és a rábízandó feladat ismeretében megítélik.

A továbbtanulással összefüggő megnyilatkozásokra, kérdésekre egy-két kivételtől eltekintve szintén összefoglalóan adjuk meg a választ, mégpedig melőzve a magyarázkodást, az intézkedési tervbe foglalt elhatározásaink jegyében. Külön reagálunk azonban két kérdésre: az egyetemi jelentkezési lapot - a választott szaktól és az itt töltött munkaidőtől függetlenül - köteles az intézmény vezetője aláírni. Két esetben történt az elmúlt évek során, hogy szükségtelen zavar és feszültség támadt az eljárás nem egyértelmű értelmezéséből következően.

Továbbra is támogatjuk a középfoku könyvtáros-tanfolyamot végzetek főiskolai államvizsga letételének, ill. oklevél szerzésének ügyét. Azok számára, akiknek vizsgajelentkezése már elfogadott, az eddigi hat nap helyett 12 nap tanulmányi szabadságot biztosítunk. Az egyetemen vagy főiskolán tovább tanulókat - a vonatkozó minisztériumi állásfoglalás alapján - a szaktárgyakból előírt szigorlatok letétele után "szakalkalmazott III." kategóriába soroljuk át. A szakalkalmazotti kategóriákban előírt képzettség megszerzése után az átsorolással egyidejűleg - a munkájuk és magatartásuk alapján arra érdemes fiatalokat - alapbéremelésben részesítjük. A megszünt középfoku könyvtárosképzés helyébe lépő könyvtárosképzés formáját az országosan kialakuló képzési rendszerrel összhangban szervezzük meg. A tanfolyam sikeres elvégzése az alapbér megállapításánál is méltánylandó szempont lesz. További lépéseket teszünk az illetékes szakminisztériumoknál a könyvtári mikrofilmező, könyvkötő és restaurátor-képzés rendszerének megszervezése érdekében.

A kutató munkáról szólva megállapíthatjuk, hogy a könyvtári kutató-fejlesztő munkában tevékenykedők egy részének nincs kutatónapja, mert elméleti munkájukat az intézményi ténykedés keretében végzik, erre tehát munkatervbe iktatott idejük van. Nem feledhető ugyanis, hogy a kutatónapra is tervfeladat. De kizáró ok sincs arra, hogy valaki könyvtárelméleti munkára - ha az illető alkalmasságát bizonyította - kutatónapot biztosítsunk. A tapasztalatok szerint azonban nincs jelentkező. Ami arra mutat, hogy nem tudtuk a fiatalok érdeklődését kellő módon ráirányítani a nemzeti könyvtár, sőt az országos könyvtári rendszer fejlesztését célzó fontos munkálatokra. Nem volt elegendően hatásos az országos könyvtárügyi kutatási program számos kiadványban való közzététele. Az ötéves /1976-1980/ programot a Könyvtári Figyelő 1976-ban hozta nyilvánosságra és a Könyvtártudományi Tanulmányok c. sorozat Könyvtári kutatások címen ez évben megjelent kötete az ötéves kutatási terven túl tanulmányokat adott közre a könyvtári kutatások fejlesztésének koncepciójához és távlati programjához. A következő két évre is ez a gondosan kimunkált program adja meg a kutatási témajavaslatokat, ezért az 1979. évre biztosítandó kutatónapok kéréséhez és a kérések elbírálásához biztos támogatást adhat.

Az előzetes vitákon szóba kerültek a jelenlegi munkakörülmények, ame-

lyek éppen a "könyvtárosi hivatástudatot" igénylő munkakörök dolgozói számára a legkedvezőtlenebbek - ahogy az egyik hozzászóló megállapította. Kétségtelen, hogy a jó munkahelyi közérzet nagy mértékben függ a jó munkafeltételek biztosításától. Mellőzzünk azonban minden szépítést: a könyvtár ma nem tehet meg e vonatkozásban annyit, amennyit szeretne és amennyire szükség lenne.

Ami a bérezést, kereseti lehetőségeket illeti: a fiatalok megnyilatkozásait és a főosztályok beszámolóit összevetve, tanulságos ellentmondások derülnek ki; az intézmény vezetőinek ezeket ismerve kell megtalálnia az egész könyvtárra érvényes elveket és gyakorlatot. Ezzel kapcsolatos célkitűzéseinket az intézkedési tervben fogalmaztuk meg.

A beszámolási időszakban meglehetősen sokat és a legkülönbözőbb fórumokon foglalkoztunk az ifjúság szociális helyzetével, illetőleg a családalapító fiatalok támogatását szolgáló lehetséges intézkedésekkel. Az előzetesen közrebocsátott beszámoló sem adhatott azonban megnyugtató helyzetképet, a legjelentősebb támogatást igénylő kérdésekben mind ez ideig az intézmény nem volt képes saját erejéből olyan anyagi alapot teremteni, amely lehetővé tenné, hogy a különböző felméréseken túl a fiatalok ténylegesen tapasztalhatnák a velük való törődés konkrét megnyilvánulásait. A KISZ, abból kiindulva, hogy az elmúlt évig nem ismerte eléggé a 35 éven aluli dolgozók szociális problémáit, ugynevezett érdekvédelmi adatlapok kibocsátásával, majd azok elemzésével és összegezésével kívánt helyzetképet rajzolni. Benyomásunk szerint azonban a gondosnak látszó tájékozódás ellenére sem lehetünk meggyőződve arról, hogy ez a kép teljes és hiteles lenne, főleg ami a fiatalok lakáshelyzetének a megítélését illeti. Az azonban szembeszökően sok családos fiatalnak égető gondja: miként biztosítsa gyermekei számára a bölcsődei és óvodai elhelyezést, mert ez közvetlenül kihat munkahelyi feladatainak teljesítésére is. Nem lenne hiteles, sőt igaztalan lenne a kép, ha nem vennénk figyelembe azokat az országos intézkedéseket, amelyek az 1971-ben elfogadott ifjúsági törvény közzététele óta az ifjúság szociális helyzetének javítása érdekében születtek. Mindezek bemutatása azonban csak még jobban rávilágít arra, hogy a központi és helyi intézkedések lehetőségeinek az arányait tekintve a költségvetési intézmények a vállalatokhoz képest is messze kevesebb erőforrással rendelkeznek a fiatalok támogatását tekintve.

Az előzetes vitákon elhangzottakra reagáló, a főosztályok beszámolóinak legfőbb megállapításait is tartalmazó jelen beszámoló szándékosan nem akart ismétlésekbe bocsátkozni. S mint ahogy a fiatalok eddigi megnyilatkozásai is a még meglévő gondokra koncentráltak, ez a kiegészítés is annak a jegyében fogalmazódott, hogy kevesebb hangsúlyt kaptak az OSZK összlétszámában jelentős tényezőként szereplő fiatalokról alkotható pozitív vélemények: figyelmünket arra kívántuk összpontosítani, melyek azok a legfontosabb ifjúsáspolitikai megoldatlan kérdések, amelyeknek konstruktív, pozitív értelmű egybefoglalásával meghatározhatjuk a következő két év szabatosan fogalmazott programjába foglalható konkrét célokat ahol lehet határidőkkel és minden esetben felelősökkel, annak érdekében, hogy a munka során az egyes feladatok végrehajtása ellenőrizhető, számonkérhető legyen.

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
IFJUSÁGPOLITIKAI INTÉZKEDÉSI TERVE
AZ 1979-80. ÉVEKRE

Az intézkedési terv számol az ifjúságról szóló törvényben meghatározott célkitűzések jegyében a könyvtárunkban dolgozó fiatalok kötelességével, vagyis azzal, hogy munkahelyükön példamutatóan és hivatástudattal látják el feladataikat, rendszeresen képezik magukat politikailag és szakmailag, résztvesznek a továbbképzésben, gyarapítják ismereteiket.

Az intézkedési terv a következő két évre rögzíti azt a munkaprogramot, amely a fiatalok rendszeres támogatását, szocialista szellemben történő nevelését, a társadalmi tevékenységük kibontakoztatásához szükséges feltételek megteremtését, olyan követelményrendszer meghatározását célozza, amely munkájukra, fejlődésükre ösztönzőleg hat.

A pályakezdő fiatalok támogatása

1. A pályakezdő, elsőmunkahelyes fiatalok és a könyvtárunkban munkát vállaló fiatalok fogadása alkalmával az újonnan érkezőt az intézményt ismertető írásos tájékoztatóval látjuk el.

Határidő: a munkábaállástól két héten belül

Felelős: személyzeti vezető

2. Az informáltság fejlesztése érdekében kívánatos, hogy a főigazgató és az Ifjúsági Bizottság tagjai - az OSZK Híradó közléseit megelőzően - havonta kapjanak írásos tájékoztatót az új munkatársakról. Ennek végrehajtása lehetővé teszi a KISZ-vezetőség rendszeres tájékozódását, az új fiatal munkatársak és az ifjúsági mozgalom közötti kapcsolat megteremtését.

Határidő: minden hó 10. napja

Felelős: munkaügyi vezető

KISZ titkár

3. Az új munkatársak belépésekor
- a főosztályvezetők ill. osztályvezetők személyesen adják át a kinevezési okmányokat, találjanak alkalmat arra, hogy a kezdetben szükséges tájékoztatást szóban is kiegészítsék:
Határidő: kinevezési okmány aláírása után egy héten belül
Felelős: főosztályvezetők ill. igazgatók önálló osztályok vezetői
 - az illetékes főigazgatóhelyettesek az új munkatársakat fogadják a kölcsönös megismerkedés érdekében.
Határidő: a munkábalépés után egy hónapon belül
Felelős: főigazgatóhelyettesek személyzeti vezető
4. Az OSZK-ismereti tanfolyamok szervezésére évenként kerüljön sor, az 1979-re már előkészített tanfolyam mintájára. A tanfolyamokon a többéves gyermekgondozási szabadságról visszatérők is vegyenek részt.
Határidő: jelentkezés minden év november 10-ig tanfolyam indul minden év januárjában
Felelős: tudományos titkár az Ifjúsági Bizottság elnöke
5. A pályakezdő fiatalok munkábalépésétől 5 évig a munkahely vezetői a KISZ-szervezettel és a szakszervezeti munkahelyi bizottságokkal közösen rendszeresen kötelesek megvizsgálni, hogy a pályakezdő fiatalok:
- munkabeosztása megfelel-e képességüknek, képzettségüknek és végzett munkájuknak; - díjazásuk arányos-e felkészültségükkel és munkateljesítményükkel; - munkahelyi beilleszkedésük megfelelő-e; - szakmai, politikai fejlődésük, valamint továbbtanulásuk biztosított-e. Az 1978. évi megoldás szerint évenként készítsenek írásbeli összefoglalót a 35 éven aluliak helyzetéről.
Határidő: minden év október 15.
Felelős: főosztályvezetők ill. igazgatók osztályvezetők
6. A főigazgató által a közelmúltban elfogadott és instrukciók alapján kialakított belső pályázati rendszer bevezetésével kell lehetővé tenni, hogy a fiatalok a képességüknek és képzettségüknek megfelelő munkakört az OSZK-n belül találják meg.
Határidő: 1979. január 1-től folyamatos
Felelős: személyzeti vezető

A fiatalok képzése, továbbtanulása

7. Megállapodást kell kötni - a KM-OM egyetértését megszerezve - az egyetemi könyvtártudományi tanszékkel annak érdekében, hogy a képzés során a következő 7 év folyamán az OSZK mennyiségi és minőségi igényei is érvényesüljenek. Ezzel egyidejűleg ki kell dolgozni az egyetemi informatika szakra történő beiskolázás kétéves tervét.

Határidő: 1979. március 31.

Felelős: főigazgatóhelyettesek
személyzeti vezető

8. Továbbra is támogatjuk a középfoku könyvtáros-tanfolyamot végzetek főiskolai államvizsga letételének ill. oklevél-szerzésének ügyét. Azok számára, akiknek vizsgajelentkezése már elfogadott, 12 nap tanulmányi célú, rendkívüli fizetett szabadságot biztosítunk.

Határidő: folyamatos

Felelős: főosztályvezetők ill. igazgatók
személyzeti vezető

9. Az egyetemen vagy főiskolán továbbtanulókat - a vonatkozó minisztériumi állásfoglalás alapján - a szaktárgyakból előírt első szigorlatok letétele után "Szakalkalmazott III." kategóriába soroljuk át.

Határidő: folyamatos

Felelős: személyzeti vezető

10. A szakalkalmazotti kategóriákban előírt képzettség megszerzése után az állásborolással egyidejűleg - a munkájuk és magatartásuk alapján arra érdemes fiatalokat - alaphéremelésben részesítjük.

Határidő: folyamatos

Felelős: főosztályvezetők ill. igazgatók
személyzeti vezető

11. A könyvtárkezelői képzés formáját az országosan kialakuló képzési rendszerrel összhangban szervezzük meg. A tanfolyam sikeres elvégzése az alaphérem megállapításánál is méltányolandó szempont legyen.

Határidő: az országos rendelkezésektől függően

Felelős: tudományos titkár
személyzeti vezető

12. A fiatalok nyelvtanulásának támogatása érdekében - a szervezett tanulási formában való részvételhez - az intézmény továbbképzési terveinek és feladatainak megfelelő mértékben, így elsősorban a szomszéd népek nyelvei tekintetében - munkaidőkedvezményt adunk (legfeljebb heti 2 óra);

- mindenki számára biztosítjuk az intenzív nyelvтанfolyamokra való jelentkezés lehetőségét és a szakvezetés feladatává tesszük, hogy a munkahelyi érdekek és egyéni érdemek alapján döntsön a jelentkezés elfogadásáról;
- a munkakör ellátása szempontjából szükséges nyelvekből szerzett nyelvvizsgát nyelvpótlék fizetésével, a KMK munkatársai esetében részben jutalmazással méltányoljuk.

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató ill. KMK igazgató
tudományos titkár

13. További lépéseket teszünk az illetékes szakminisztériumoknál a könyvtári mikrofilmező, könyvkötő és restaurátor-képzés rendszerének megszervezése érdekében.

Határidő: 1979. december 31.

Felelős: beruházási és könyvtári üzemi
igazgató

A fiatalok élet- és munkakörülményei, bérezése

14. A fiatalok munkabérének megállapításában a könyvtár minden munkaterületén egységes elveket érvényesítünk. A munkabér a fiatal dolgozó hivatástudatával, végzett munkája mennyiségével és minőségével álljon összhangban. A munka szerinti elosztás elvén alapuló, egyforma erkölcsi-anyagi megbecsülésben részesítjük a magasszintű könyvtárosi munkát végzőket, valamint a más szakképzettségűek közül mindazokat, akik képzettségüket a könyvtár feladatainak ellátása érdekében hasznosítják. Az évi bérkorrekció elosztása előtt az intézetvezetés a társadalmi szervekkel egyetértésben rendszeresen vizsgálja meg a fenti elvek egységes érvényesülését a könyvtár valamennyi részlegében.

Határidő: folyamatos ill. minden év márciusáig

Felelős: főigazgató
szakszervezeti bizottság
KISZ-szervezet

15. A családalapító fiatalok lakáshelyzetéről, óvodai ill. bölcsődei igényeiről készüljön elemző összefoglalás. Ez a jelentés szolgáljon a további intézkedések alapjául.

Határidő: 1979. május 31.

Felelős: gazdasági igazgató
szakszervezeti bizottság

A fiatalok társadalmi aktivitása

16. A fiatalok közösségi életének támogatása érdekében az ifjúságpolitikai pénzeszközök tervszerű felhasználásával segítjük a kulturális csoportok (énekkar, színjátszócsoporthat, fotoszakkör) és a sportszakkörök munkáját. A támogatás összegszerű meghatározására az éves ifjúságpolitikai tervekhez, valamint a KISZ akcióprogramjához kapcsolódva kerül sor.

Határidő: minden év március végéig

Felelős: gazdasági igazgató

17. A munkahelyi vezetők a káderfejlesztési tervekénél, új felvételeknél, jutalmazásoknál fokozottabban vegyék figyelembe a szakmai tudás mellett a fiatalok közéleti elkötelezettségét, magatartását.

Határidő: folyamatos

Felelős: főosztályvezetők ill. igazgatók
önálló osztályok vezetői

18. Példamutatással, erkölcsi és politikai neveléssel törekszünk arra, hogy a fiatalok közösségi szemlélete erősödjék, társadalmi aktivitása, a közügyekben való felelősségteljes részvétele fokozódjon. Ennek érdekében

- támogatjuk a KISZ-szervezet akcióprogramjának megvalósítását;
- fokozott erkölcsi és anyagi elismerésben (bérezés, jutalmazás vezetői megbízatás) részesítjük azokat a fiatalokat, akik hivatástudattal végzett szakmai munkájuk mellett aktív tevékenységet fejtenek ki a közösség, a szocialista társadalom érdekében.

Határidő: folyamatos

Felelős: főosztályvezetők ill. igazgatók
szakszervezeti bizottság
KISZ-szervezet

Az intézkedési terv hatékonyságának és végrehajtásának ellenőrzése

19. Az intézkedési terv időarányos végrehajtását az Ifjúsági Bizottság egy év elteltével köteles ellenőrizni és az ellenőrzés eredményéről a főigazgatónak jelentésben beszámolni, valamint az OSZK Hiradóban tájékoztatást adni. Ezzel egyidőben évente tartandó ifjúsági fórumon kerüljön megvitatásra az OSZK szakmai munkája, valamint az ifjúságpolitikai intézkedések végrehajtása.

Határidő: 1979. december 31. ill. minden év február végéig

Felelős: az Ifjúsági Bizottság elnöke

20. Az Ifjúsági Bizottság ajánlatára a főigazgató előterjesztést tesz az átfogó, általános érvényű, intézményi szinten meg nem oldható kérdések (pld. az alapfoku képzés országos megszervezésének ügye; a lakásépítési kölcsön folyósítási rendszerének fejlesztése stb.) rendezésére vonatkozóan a felettes hatóságnak illetve az ágazati Ifjúsági Bizottságnak.

Határidő: 1978. december 31.

Felelős: az Ifjúsági Bizottság elnöke
főigazgató

21. Az intézmény szervezeti és működési szabályzatának mellékleteként írásban kell rögzíteni - a 3/1978 ÁIB számú irányelvek alapján - az OSZK KISZ-szervezetének jogosítványait.

Határidő: 1978. december 31.

Felelős: főigazgató ill. KMK igazgató
KISZ-titkár

Budapest, 1978. november 29-én

dr. Jóboru Magda s.k.
főigazgató

I n t é z k e d é s i t e r v

a III. Ifjúsági Parlament /1978. nov.16./ határozatának megfelelően az intézményi pénzeszközök ifjúságpolitikai célokra történő felhasználásával kapcsolatban.

A Pénzügyminisztérium költségvetési intézményekre vonatkozó elvi állásfoglalása szerint az OSZK vezetője a 312/1974. PM-OIOT számú együttes közleményben felsorolt célok esetén, egyes konkrét mozgalmi feladatok megvalósítására - ha erre a KISZ szervezet pénzeszközei fedezetet nem nyújtanak - az intézmény költségvetési előirányzata terhére kisebb összegű támogatást adhat. Az ifjúságpolitikai célok megvalósításának támogatására fordítható pénzeszközök képzésénél és felhasználásánál mindenkor a hatályos rendelkezések - ezidőszereint a 327/1976./IPK.10./ PM-ÁIBT számú együttes közlemény és a Kulturális Minisztérium 48.590/1977.XIII.számú utasítása - szerint kell eljárni. A támogatási összeg mértékét mindenkor a helyi körülmények és a KISZ szervezet tevékenységével kapcsolatos feladatok figyelembevételével, az ésszerű takarékoság szem előtt tartásával úgy kell meghatározni, hogy az nem sérteti az OSZK alapfeladatainak teljes körű ellátását.

Az OSZK költségvetésében tehát ifjúsági célokra előirányzat nem tervezhető. A szóban forgó támogatás átcsoportosítását az előirányzatfelhasználási hatáskörben - gazdálkodási jogkörünk keretében - lehet végrehajtani.

Az ifjúságpolitikai célok, a KISZ akcióprogramjában meghatározott feladatok megvalósítását a költségvetési támogatás juttatása mellett az OSZK szerződéses munkavállalásával összefüggő tevékenység nyomán képzett egyes alapok terhére is lehet támogatni.

Az ifjúsági célokra felhasznált pénzeszközök forrását az elmúlt két évben is az OSZK költségvetése és az egyes érdekeltségi alapok alkották. Az elkövetkező két évben az ifjúságpolitikai célok megvalósításához ugyanezek a pénzügyi forrásaink használhatók fel. A beszámolóból is kiszűrhető tapasztalatok ismeretében és a várható feladatok tudatában az ifjúságpolitikai célú pénzeszközök jövőbeni felhasználásának főbb irányai a következőkben jelölhetők meg:

1. Legfontosabb feladat a KISZ klubhelyiség folyamatban lévő helyreállítását - a kivitelezői kapacitástól függően - mielőbb befejezni és a klubhelyiséget a KISZ vezetőségnek berendezve átadni.
A KISZ rendezvények /politikai vitaestek, vetélkedők, ismeretterjesztő előadások, zenei rendezvények, stb./

az ifjúsági klub helyiségében kerülnek lebonyolításra. Ezért a klubélet kialakulásához elengedhetetlenül szükséges helyiséget minél előbb rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotba hozzuk.

2. A már működő Fotószakkör működésének legfontosabb tárgyi, anyagi feltételeit továbbra is biztosítjuk. A Fotószakkör helyiségének karbantartásáról a szükséghez képest továbbra is gondoskodunk. A szakmai felszerelés és anyagok biztosításáról a Mikrofilmtár szakmai segítségét és iránítást feltételezve történik gondoskodás.

A Fotószakkör munkájának hatékonyságát a filmvetítések tárgyi előfeltételeinek biztosítása továbbra is elősegítheti.

3. Az OSZK énekkarának anyagi támogatására – az eddigi gyakorlatnak megfelelően – ezentul is esetenként, alkalmilag teremtünk lehetőséget.
4. Az OSZK Sportköre megalakulásával egyik fontos feltétele teremtődött meg annak, hogy a sportolni, az egészséges testedzést gyakorolni kívánó fiatal dolgozóink ilyenirányu igényeiket szervezett keretek között, az ilyen célra rendelkezésre álló szerény anyagi eszközeink lehetőségein belül tervszerűen és céltudatosan elégíthetik ki.

Sportkörünk a Budapest Főváros VIII. ker. Tanácsa VB. Testnevelési és Sportfelügyelősége által jóváhagyott költségvetési keretből gazdálkodik. Intézményünk a báziszszervi támogatást a jövőben is a Szakszervezeti Bizottság támogatása és a szerződéses munkák eredményéből képezett kulturális és szociális alap meghatározott része utján biztosítja.

A fentiekben meghatározott főbb irányok egymáshoz mért aránya az elfogadott fontossági sorrendnek megfelelően – a tényleges szükségletek, az akcióprogramban meghatározott konkrét feladatok alapulvételével kerül kialakításra. A felhasználásra kerülő pénzeszközök forrását az OSZK költségvetési előirányzatából e célra átcsoportosított összeg és a szerződéses munkavállalások eredményeként képzett fejlesztési alap, valamint kulturális és szociális alap meghatározott része alkotják.

B u d a p e s t, 1978. november 30.

/Fábry György/
gazdasági igazgató

